

Kvalitetsarbetet vid
Uppsala universitet

Självvärdering 2009

Fastställd av rektor 2009-02-17
UFV 2008/843

Innehåll

Förord

Fakta om Uppsala universitet

Förkortningar

Bilageförteckning

Inledning	1
I. Systematiskt kvalitetsarbete	1
II. Regelbundet återkommande granskning och revidering av utbildningar.....	5
III. Bedömning och examination av studerande.....	10
IV. Personalens kompetens och möjligheter till kompetensutveckling.....	11
V. Lärandemiljö, resurser och stöd till studenter	14
VI. Systematisk insamling av information om utbildningarnas kvalitet.....	17
VII. Information till allmänheten.....	18
VIII. Övergripande värdering – starka sidor och områden i behov av utveckling..	19
Beskrivningar av fakulteternas kvalitetsarbete.....	21
Humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet.....	21
Teologiska fakulteten	21
Juridiska fakulteten.....	23
Historisk-filosofiska fakulteten	25
Språkvetenskapliga fakulteten.....	27
Samhällsvetenskapliga fakulteten	28
Utbildningsvetenskapliga fakulteten	30
Medicinska och farmaceutiska vetenskapsområdet.....	32
Medicinska fakulteten	32
Farmaceutiska fakulteten.....	34
Teknisk-naturvetenskapliga vetenskapsområdet.....	36
Referenser	38

Förord

Uppsala universitet har under en lång följd av år lagt ner stor kraft på att vidareutveckla och systematisera universitetets kvalitetsarbete. Övergripande mål och program anger riktningen i det arbetet. Samtidigt betonas att alla medarbetare har ett gemensamt ansvar för att utbildning, forskning och samverkan håller högsta möjliga kvalitet. Kvalitetsarbetet är integrerat i all verksamhet och präglas av en genuin kvalitetssträvan hos alla medarbetare, i nära samverkan med universitetets studenter. Vid Uppsala universitet finns utrymme för både bredd och djup och här möts vetenskaperna och utvecklas genom ömsesidigt fruktbara diskussioner. Det ger en rik och dynamisk lärandemiljö. Universitetets systematiska kvalitetsarbete säkerställer att kvaliteten upprätthålls och ger underlag för ständig förnyelse.

Kvalitetsarbetet söker tillgodose både universitetets inre kvalitetskrav och de yttre redovisningskrav som anges av statsmakterna och andra intressenter. Uppsala universitets samlade kvalitetsarbete har tidigare utvärderats av Höskoleverket 1996 och 2000. I slutsatserna 2000 framhöll bedömarna att de var imponerade av utvecklingsarbetet och de många grundläggande strategiska satsningarna. Bland rekommendationerna inför det fortsatta kvalitetsarbetet återfanns en tydligare policy för samverkan med det omgivande samhället, åtgärder för att främja studentinflytande och social och etnisk mångfald samt åtgärder som innebär att pedagogisk meritering tillmäts ett större värde. Universitetet har under de år som följt bedrivit utvecklingsarbeten inom dessa och flera andra områden. Resultatet av arbetet framgår av denna självvärdering. Självvärderingen har tjänat som ett tillfälle att ytterligare synliggöra och systematisera befintligt arbete och bidra till utveckling.

Uppsala i februari 2009

Anders Hallberg
Rektor

Fakta om Uppsala universitet

Uppsala universitet är ett forskningsuniversitet med stor mångfald. Utbildning och forskning bedrivs inom humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet, medicinsk-farmaceutiska vetenskapsområdet och teknisk-naturvetenskapliga vetenskapsområdet samt utbildningsvetenskapliga fakulteten.

Inom humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet finns fem fakulteter: teologiska, juridiska, historisk-filosofiska, samhällsvetenskapliga och språkvetenskapliga. Inom medicinsk-farmaceutiska vetenskapsområdet finns den medicinska fakulteten och den farmaceutiska fakulteten. Inom teknisk-naturvetenskapliga vetenskapsområdet finns en fakultet.

Inom utbildningen finns drygt 40 000 studenter, motsvarande ca 20 000 heltidsstudenter. Av dessa är cirka hälften studenter inom humaniora och samhällsvetenskap. Universitetet erbjuder ca 50 utbildningsprogram på grundnivå, 45 utbildningsprogram på avancerad nivå och nära 2000 fristående kurser inom dessa nivåer. Mer än 20 masterprogram och nära 300 fristående kurser ges på engelska. Universitetet har drygt 2000 forskarstuderande, och nära 400 doktorsexamina avläggs varje år. Det finns drygt 6000 anställda varav cirka 4000 är lärare/forskare och 500 är professorer, varav knappt 20 % är kvinnor.

Förkortningar

DiVA	Digitalt vetenskapligt arkiv, innehåller universitetets vetenskapliga publikationer och artiklar
FaS	Farmaceutiska studentkåren
GLIS	Generellt lednings- och informationssystem
HsV	Högskoleverket
HumSam	Humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet
ISK	Intern styrning och kontroll
KoF 07	Kvalitet och förnyelse. Den egeninitierade utvärdering av forskningen, som Uppsala universitet genomförde 2007
KoU	Enheten för kvalitet och utvärdering
MedFarm	Medicinsk-farmaceutiska vetenskapsområdet
MedfarmDoIT	IT-verktyg i undervisningen
Ladok	Ett nationellt system för studieadministration inom högre utbildning i Sverige
PingPong	En lärplattform som används vid UU
PU	Avdelningen för universitetspedagogisk utveckling
Selma	En kurs- och kursplanedatabas som används vid UU, Umeå universitet och Karolinska institutet
SP	Studentportalen – en webbportal med samlade studenttjänster
SUUN	Nätverk för universiteten inom Stockholm-Uppsalaregionen
TekNat	Teknisk-naturvetenskaplig fakultet
UB	Universitetsbiblioteket
ULL	Uppsala Learning Lab utvecklar och underlättar användningen av ny teknik för att förbättra arbets- och lärandeformer
Uppdok	Ett datorbaserat studiedokumentationssystem som omfattar studerande på alla nivåer vid UU
Urkund	Program för plagieringskontroll
US	Uppsala studentkår
UU	Uppsala universitet
UUplus	Uppsala universitets planerings- och uppföljningssystem
VFU	Verksamhetsförlagd utbildning

Bilageförteckning

- Bilaga 1 Organisationsplan och funktionsansvariga
- Bilaga 2 Delegationsordning; Rektors beskrivning av prefektuppdraget.
- Bilaga 3 Mål och strategier för Uppsala universitet. Fastställt av konsistoriet 2008-01-22.
- Bilaga 4 Program för kvalitetsarbete vid Uppsala universitet. Fastställt av konsistoriet 2008-04-22.
- Bilaga 5 Pedagogiskt program för Uppsala universitet. Riktlinjer för pedagogisk verksamhet och utveckling. Fastställt av rektor 2008-05-06.
- Bilaga 6 Forsknings- och utbildningsstrategier för Uppsala universitet 2009-2012. Fastställt av konsistoriet 2007-12-17.
- Bilaga 7 Beslutsunderlag vid inrättande av utbildningsprogram samt förslag till beslutsunderlag.
- Bilaga 8 Årsredovisning 2008
- Bilaga 9 Verksamhetsplan 2009
- Bilaga 10 Utbildning och forskning vid Uppsala universitet. Ett underlag inför diskussion om VP 2009.
- Bilaga 11 Jämställdhetsindikatorer för Uppsala universitet. Fastställd av rektor 2008-04-22.
- Bilaga 12 Med en examen från Uppsala universitet. Drygt 4000 studenters åsikter om sina studier vid Uppsala universitet och värdet av studierna på arbetsmarknaden.
- Bilaga 13 En skrift och en PM om kursvärderingar:
  - Kursvärderingar – en del i kvalitetsarbetet. Uppsala universitet 2001.
  - Kursvärderingar som ett underlag för systematiskt kvalitetsarbete vid Uppsala universitet. (Ur rapporten Kursvärdering för studentinflytande och kvalitetsutveckling. En antologi med exempel från elva lärosäten. Högskoleverkets rapportserie 2004:23 R.)
- Bilaga 14 Några broschyrer som rör studenternas lärandemiljö.
- Bilaga 15 Några broschyrer som rör lärares kompetensutveckling.

Inledning

Kvalitetsarbetet är en viktig och integrerad del av Uppsala universitets (UUs) kärnverksamheter och stödfunktioner. Arbetet ska stödja utveckling, vara verksamhetsnära och inte ta mer av verksamhetens resurser i anspråk än vad som är till gagn för den. Självvärderingen har därför integrerats i de rutiner som redan finns för verksamhetsplanering (VP) och verksamhetsuppföljning inom UU. Självvärderingen har tjänat som ett tillfälle att ytterligare synliggöra befintligt kvalitetsarbete och bidra till utveckling.

Utvärderingschefen vid UUs enhet för kvalitet och utvärdering (KoU) har varit projektledare för självvärderingen. Det operativa arbetet har samordnats av KoU med stöd av universitetets centrala kvalitetskommitté. Processen inleddes hösten 2007 med att granskningen aviserades i konsistoriets verksamhetsplan för 2008. I anvisningarna för VP i april 2008 ombads nämnder och stödfunktioner att ta fram underlag för självvärderingen med utgångspunkt från Högskoleverkets (HsVs) sju bedömningsaspekter.¹ KoU har dessutom diskuterat självvärderingen vid dekan- och prefektmöten samt besökt olika verksamhetsnära fora, som lärardagar och möten med kårernas studiebevakare/motsvarande, för att fånga upp aktuella synpunkter på vad som ses som god utbildningskvalitet och effektivt kvalitetsarbete.

Det gemensamma kvalitetsarbetet vid UU ger riktlinjer för, samordnar och kompletterar lokalt initierat kvalitetsarbete i universitets olika delar, samtidigt som det vid ett stort bredduniversitet måste finnas utrymme för lokalt anpassade arbetssätt. Variationen återspeglas även i nämndernas underlag till självvärderingen. Nämnderna fick själva avgöra vilka frågor om kvalitetsarbetet som skulle besvaras på institutions-, fakultets- respektive områdesnivå. Som regel har t.ex. frågor om examination diskuterats av lärare på institutionsnivå, medan frågor om t.ex. nyckeltal har behandlats på högre nivåer.

Självvärderingen bygger på det samlade underlaget enligt ovan, befintlig dokumentation samt kunskaper och erfarenheter inom universitetsledningen, universitetets kvalitetskommitté och KoU. Som en konsekvens av HsVs sju aspekter koncentreras självvärderingen till utbildningen. Samverkans- och forskningsuppgifterna berörs endast när dessa har bäring på kvalitetsarbete inom utbildning. Samtidigt ska betonas att en grundläggande princip för UU är att forskning, undervisning och samverkan hålls samman och stödjer varandra. För kvalitetsarbete rörande forskning hänvisas till den egeninitierade utvärderingen *Kvalitet och förnyelse 2007* (KoF 07), som genomfördes med stöd av 24 internationella expertpaneler.² Som ett resultat av KoF 07 har universitetsledningen gjort flera strategiska satsningar, främst i form av utlysning av ett stort antal tjänster som lektorer, biträdande lektorer, forskarassistenter och doktorandanställningar.

För att underlätta för läsaren inleds varje aspekt med en beskrivning av rådande förhållanden följt av ett avsnitt med reflektioner och framtida utvecklingsområden. Beskrivningen återger aktuella mål och riktlinjer för respektive aspekt, liksom det kvalitetsarbete som bedrivs på olika nivåer. Exempel ges genomgående med syfte att skapa konkretion i texten och för att bidra till spridning av goda exempel inom organisationen. **Framställningen är inte heltäckande. Det innebär att sådant som beskrivs för ett område även kan förekomma inom andra områden trots att det inte redovisats.**

Självvärderingen har diskuterats i kvalitetskommittén, förvaltningsledningen och universitetsledningen, och den har beslutats av rektor och redovisats för konsistoriet.

I. Systematiskt kvalitetsarbete

Mål för kvalitetsarbetet

Mål och strategier för Uppsala universitet ger uttryck för vad UU avser med god kvalitet inom forskning, utbildning och samverkan samt i stödfunktionerna.³ Detta sammanfattas i fyra målområden: Ett universitet för framstående forskning, Ett universitet för förstklassig utbildning, Ett universitet i samhället och En universitetsmiljö i utveckling. *Program för kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet* ger riktning och struktur för ett systematiskt kvalitetsarbete som, med hänsyn till inre och yttre kvalitetskrav, ska bidra till att universitetets övergripande mål nås.⁴ Programmet har tre inriktningsmål. Det första är att ansvariga på olika nivåer ska främja strukturer och processer för en hög kvalitet i verksamheten. Det andra är ett professionellt förhållningssätt hos all personal, som inbegriper självkritisk granskning som en del av kvalitetskulturen. Det tredje är att studenternas och doktorandernas inflytande och ansvar ska stärkas genom effektiva former för medverkan. Måluppfyllelsen i kvalitetsarbetet utvärderas mot dessa

inriktningsmål, men främst i relation till UUs övergripande mål och strategier i samband med verksamhetsuppföljningen.

Innevarande kvalitetsarbetsprogram antogs av konsistoriet den 22 april 2008 och ersatte därmed kvalitetsutvecklingsprogrammet från 2002.⁵ Det finns en tydlig kontinuitet mellan programmen, men det nya har ökat fokus på etablerade akademiska kvalitetsnormer och integrering av kvalitetsarbetet i befintliga rutiner för verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning. Kvalitetsarbetsprogrammet kompletteras med ett åtgärdsprogram för perioden 2008-2010 med en tydlig ansvarsfördelning som rektor beslutar om.⁶ Kvalitetsarbetsprogrammet ska följas upp genom återkommande åtgärdsprogram och, inför revidering, utvärderas med avseende på hur det används i verksamheten.

UUs nya pedagogiska program, som antogs 2008, har också stor betydelse för kvalitetsarbetet inom utbildningen.⁷ Till grund för programmet låg en utvärdering av 1996 års pedagogiska program och högskolepedagogisk forskning, liksom förändringar i form av breddad rekrytering, ökad internationalisering samt etablering av IT som ett självklart redskap i undervisningen. Programmet är mer konkret än det tidigare, lyfter tydligare fram studentens roll och anger ansvarsfördelningen på olika nivåer. Programmets fyra målområden är: Förutsättningar för studentens lärande, Utveckling av utbildningen, Pedagogisk kompetensutveckling och Undervisningsuppgifternas meritvärde.

Andra program med betydelse för kvalitetsarbetet inom utbildningen är det för samverkan respektive internationalisering, vilka är under revidering. Universitetets treåriga jämställdhetsplan och jämlikhetsplan med dess ettåriga åtgärdsprogram är också centrala. Till dessa kommer planer såsom mångfaldsplan, tillgänglighetsplan, likabehandlingsplan och plan för breddad rekrytering.

Styrdokument är viktiga för att samla en stor organisation som UU kring gemensamma mål och värden. I syfte att skapa en större överensstämmelse mellan mål, styrdokument och uppföljning har verksamhetsplanen för 2009 givits en ny struktur som överensstämmer med strukturen i Mål och strategier. Syftet är att underlätta styrning mot och uppföljning av definierade mål.

Organisation av och ansvar för kvalitetsarbetet

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för UUs personal och studenter. Den formella organisationens uppgift är att ge goda förutsättningar för dessa nyckelaktörer att verka för en god kvalitet i verksamheten. I enlighet med UUs kvalitetsarbetsprogram är ansvaret för kvalitetsarbetet integrerat i UUs formella organisation och beslutsordning.⁸ Särskilda uppdrag ges i verksamhetsplaner och i åtgärdsprogrammet för kvalitetsarbetet och kvalitetsarbetet har redovisats och följts upp på olika sätt.⁹

Konsistoriet fattar beslut om övergripande policyprogram, däribland kvalitetsarbetsprogrammet. En återrapportering av effekterna av kvalitetsarbetet och prestationerna inom utbildning och forskning sker återkommande till konsistoriet, dels i samband med beslut om årsredovisningen, dels genom särskilda studier av måluppfyllelse inom huvuduppgiften. Därutöver återrapporteras resultat av egeninitierade utvärderingar och utfallet av HsVs utvärderingar. Det övergripande ansvaret för kvalitetsarbetet inom huvuduppgiften ligger på *rektor* med stöd av *universitetsledningen*, dvs. universitetsdirektören, prorektor, vicerektorer för respektive vetenskapsområde, dekanen för utbildningsvetenskapliga fakulteten, två studentrepresentanter samt en doktorandrepresentant. Ansvaret innebär att övergripande, strategiska initiativ till kvalitetsutveckling tas, att universitetsledningen försäkras om en återkoppling av kvaliteten i verksamheten och att åtgärder vidtas i de fall brister förekommer som inte kan lösas på den nivå där de finns. Rektors delegationsordning¹⁰ och beskrivningen av prefektuppdraget förtydligades 2004, med krav på skriftligt överlämnande och mottagande av delegationer. *Fakultetsnämnderna* ansvarar för verksamhetsutveckling inom sitt område och därmed för att säkra och utveckla kvaliteten i kärnverksamheten. Centralt i nämndernas och underlydande organs kvalitetsarbete är bedömning vid rekrytering av akademiska lärare samt beslut om utbildnings- och kursplaner och examenskrav.

Ett system med *rektorsråd* infördes 1997 vilket innebär att rektor tillkallar personer som ska bistå universitetsledningen med frågor av betydelse för universitetets utveckling. För närvarande finns rektorsråd för de fyra ansvarsområdena jämställdhet, IT, kultur och traditioner samt kvalitetsfrågor.

Ytterligare två funktioner med särskilt fokus på kvalitetsarbete bör nämnas. Det är *kvalitetskommittén* och *enheten för kvalitet och utvärdering* (KoU), vilka har till uppgift att bevaka kvalitetsfrågor och ge kärnverksamheterna stöd i deras kvalitetsarbete. Kvalitetskommittén inrättades 2001 och sammanträder som regel tre gånger per termin.¹¹ Kommittén är rådgivande till rektor. Rektorsrådet för kvalitetsfrågor är ordförande och ledamöterna är representanter för aktiva forskare och lärare, studenter och doktorander.

Universitetsdirektören är adjungerad ledamot och utvärderingschefen är huvudföredragande. Till stöd för kommitténs verksamhet finns KoU vid planeringsavdelningen, under ledning av utvärderingschefen. Enheten samordnar centrala insatser för att främja kvalitetsutveckling, genomför åtgärdsrelevanta utvärderingar, kan påtala kvalitetsbrister och ger stöd till institutioner och fakultetsnämnder i deras kvalitetsarbete.

Det ska tilläggas att även stödfunktionerna inom den centrala förvaltningen och universitetsbiblioteket (UB) bedriver ett aktivt kvalitetsarbete i sin egen verksamhet. Det sker genom utvärderingar och kontinuerlig dialog med UUs personal och studenter för att identifiera verksamhetens behov. Omvärldsbevakning och samverkan med externa aktörer är en annan viktig del av stödfunktionernas kvalitetsarbete. Kompetensutveckling av personal inom stödfunktionerna sker genom universitetets egen personalutbildning (se aspekt 4) och när så krävs genom extern utbildning.

Kommunikation inom organisationen

Kommunikationen mellan organisationens olika delar sker genom att beslutande organ på varje nivå har ledamöter som representerar underliggande nivåer. Rektor samlar därutöver universitetsledningen, dekaner och prodekaner till dekanmöten två gånger per år. Dekanerna samlar i sin tur respektive fakultets prefekter till regelbundna möten. På detta sätt kan kvalitetsfrågor som väcks på en nivå inom organisationen direkt förmedlas till övriga nivåer.

Kvalitetsfrågor av mer principiell karaktär, som UUs nya kvalitetsarbetsprogram och HsVs kvalitetsarbetsgranskning, behandlas på möten med konsistoriet, universitetsledningen, dekanerna och förvaltningsledningen, med utvärderingschefen och/eller rektorsrådet i kvalitetsfrågor som föredragande. Universitetsdirektören svarar vidare för löpande informationsöverföring mellan kvalitetskommittén och universitetsledningen. Det innebär att viktiga kvalitetsfrågor kan identifieras i kvalitetskommittén och förmedlas till universitetsledningen för vidare behandling. På motsvarande sätt kan universitetsledningen uppmärksamma kvalitetskommittén på förhållanden som kräver närmare utredning. Parallellt med detta representativa system sker direktkommunikation i linjen 'rektor-vicerektor-dekan tillika ordförande i fakultetsnämnd-prefekt'. Akuta kvalitetsbrister som kräver snabb lösning och som inte kan lösas på den nivå där de uppstått hanteras som regel genom sådan direktkommunikation.

Studentmedverkan

Alla studenter vid UU ska stimuleras till engagemang, medinflytande och medansvar för utbildningen.¹² Förutom den dagliga samverkan i lärandemiljön, är studenterna representerade i universitetets beslutande och beredande organ. Utöver medverkan i universitetsledningen, närvarar en studentrepresentant vid rektors beslutssammanträden. Därtill finns studentsamverkansgruppen där representanter för studentkårer och studentnationer regelbundet träffar universitetsledningen, rektorsråden och förvaltningsledningen för att under friare former diskutera olika aspekter av utbildningen. Gruppen är inte beslutande, men diskussionerna har i flera fall lett till kvalitetsförbättringar, exempelvis i mottagandet av nya studenter. Studentkårerna är vidare remissorgan i ärenden som rör utbildningarna eller studenternas situation och har själva under åren initierat flera värdefulla studier och seminarier, ofta i samverkan med UU.¹³ Utbildningen av studentrepresentanter förstärks fr.o.m. 2009, så att de snabbt ska få kunskap om UUs organisation och beslutsvägar och därmed ges möjlighet att påverka mer effektivt under sin korta mandatperiod.

Organisation av kvalitetsarbete på områdes- fakultets- och institutionsnivå

Organisation och ansvarsfördelning skiljer sig åt mellan de olika vetenskapsområdena. Inom vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap (HumSam) finns fem självständiga fakultetsnämnder. Medicinsk-farmaceutiska vetenskapsområdet (MedFarm) har en gemensam områdes-/fakultetsnämnd och en gemensam forskarutbildningskommitté, men däremot fakultetsvisa grundutbildningsorgan. Teknisk-naturvetenskapliga vetenskapsområdet (TekNat) har en områdes-/fakultetsnämnd där vissa ledamöter har särskilt sektionsansvar (sektionsdekaner). Utbildningsvetenskapliga fakulteten är direkt underställd rektor och griper genom ämnesanknytningen i lärarutbildningen in i stora delar av universitetet.

Skillnader i storlek och organisation påverkar hur kvalitetsarbetet är organiserat inom respektive fakultet, t.ex. graden av samordning på områdesnivå. Det finns i varierande omfattning policydokument, som översätter innehållet i centrala dokument till lokala förhållanden. Flertalet fakulteter har kompletterande riktlinjer för kursvärderingar och skriftliga riktlinjer för uppsatsarbeten. Den samhällsvetenskapliga

fakulteten har utformat särskilda riktlinjer för arbetslivsanknytning av utbildningen, liksom handlingsplaner för studentstöd. Vid TekNat har ett områdesgemensamt pedagogiskt program utvecklats med utgångspunkt från UUs centrala pedagogiska program.¹⁴

Det övergripande kvalitetsarbetet inom utbildning på grund- respektive avancerad nivå sker genom *grundutbildningsorgan* på fakultetsnivå och, i förekommande fall, i programråd. Det övergripande kvalitetsarbetet inom utbildning på forskarnivå sker på motsvarande sätt i *forskarutbildningskommittéer/motsv.* Utbildningsledare, som är knutna till fakulteterna, och som organisatoriskt hör till förvaltningen, har en nyckelroll i kvalitetsarbetet genom att fungera som en kommunikationslänk mellan kärnverksamheterna och stödfunktionerna. Inom MedFarm och samhällsvetenskapliga fakulteten, finns särskilda *kvalitetsgrupper* som arbetar med övergripande kvalitetsfrågor och rapporterar till nämnden. I grupperna ingår lärar-, student- och doktorandrepresentanter. I skrivande stund utarbetar exempelvis samhällsvetenskapliga fakultetens kvalitetsgrupp ett system med terminsvärderingar, som ska motsvara de behov av överblick och jämförelse som finns på fakultetsnivå.

Kvalitetsarbetet på *institutionsnivå* organiseras av *prefekt* och *institutionsstyrelse*. Därtill har flera institutioner särskilda *kommittéer/motsv. med fokus på utbildningsfrågor* och ofta en *pedagogisk ledare*, t.ex. i form av *studierektor* eller biträdande prefekt. Det kontinuerliga kvalitetsarbetet sker dock, i första hand, i vardagsnära samverkan mellan studenter, undervisande lärare och kursadministratörer. Prefekter och studierektorer har, förutom sitt formella ansvar, en viktig roll som katalysatorer för detta arbete.

Enligt UUs program för kvalitetsarbetet är etablerade akademiska värden och arbetsformer självklara inslag i den kvalitetskultur som präglar universitetet. På institutionsnivå tar sig detta uttryck i regelbundna seminarier, procedurer för opposition på examensarbeten, kollegiala diskussioner, aktiv studentmedverkan etc. Dessa arbetssätt bidrar till utveckling av lärarkårens professionalism och studenternas engagemang, vilket i sin tur är avgörande för god utbildningskvalitet.¹⁵ På vissa institutioner är lärarna formade i *lärarlag* som kontinuerligt och i nära samverkan planerar, utvärderar och utvecklar verksamheten. Som exempel kan nämnas de s.k. kunskapsområdeskollegierna vid teologiska institutionen, som även rymmer studentrepresentanter. Där följs resultatet av kursvärderingarna upp och ger underlag för årlig revidering av kursplaner, tillsammans med lärarnas reflektioner och egna erfarenheter av kurser. Inom TekNat och medicinska fakulteten finns särskilda programråd med lärar- och studentrepresentanter för de ämnesområden som ingår i respektive program.

Det är också vanligt med *lärar- och studierektorsdagar* på institutions- och fakultetsnivå, vilka samlar lärarkollektivet och studentrepresentanter till diskussioner om aktuella teman. Vid dessa tillfällen identifieras problem vars lösning kräver samarbete mellan olika kursansvariga eller olika personalgrupper, vilket bidrar till att skapa en gemensam kvalitetskultur vid institutionen/fakulteten. Under senare år har många lärardagar behandlat mål som förväntade studieresultat, examinationsfrågor, resultat av alumnstudier och andra teman med särskild aktualitet för en viss utbildning.

Även för forskarutbildningen sker kvalitetsarbetet främst i vardagen och i samverkan mellan enskilda *doktorander, handledare, studierektorer, övriga forskare och prefekten*. Ett flertal institutioner har därutöver fora med särskilt fokus på utbildning på forskarnivå, t.ex. *forskarutbildningsnämnd och handledarkollegier*. Dessutom finns ofta *doktorandföreningar*, som arbetar kontinuerligt med frågor av betydelse för kvaliteten på forskarutbildningen och agerar när problem uppstår. Det är också vanligt med *doktoranddagar* då bl.a. kvalitetsfrågor diskuteras.

Reflektioner och utvecklingsområden

Inriktningmålen i kvalitetsarbetsprogrammet låter sig inte följas upp med enkla nyckeltal, då de omfattar mångfasetterade, kvalitativa aspekter med bäring på kvalitetskulturen, dvs. ledningens engagemang, professionellt förhållningssätt hos personalen och stärkt student- och doktorandinflytande. Målen valdes med stöd av insikten att ”allt som är mätbart inte är viktigt och allt som är viktigt inte är mätbart”. Måluppfyllelsen i kvalitetsarbetet låter sig därför främst värderas i relation till UUs mål och strategier, vars förverkligande kvalitetsarbetet är tänkt att bidra till.

Erfarenheten visar att det kan vara svårt att åstadkomma den förankring och implementering av policyprogram som eftersträvas. Uppföljning av det tidigare pedagogiska programmet visade exempelvis att det var relativt okänt bland prefekterna och att de som kände till det tyckte att det brast i konkretion.¹⁶ Vid utvecklingen av det nya programmet lades därför stor omsorg vid förankrings- och implementeringsarbetet. En kvalitativ kartläggning av lärares och studenters syn på viktiga pedagogiska frågor genomfördes inför arbetet¹⁷ och synpunkter på programutkast inhämtades genom ett stort antal möten

med fakulteter, institutioner, studentkårer och genom ett diskussionsforum i PingPong. För att säkerställa implementeringen kommer varje ansvarig instans att värdera sina starka och svaga sidor i förhållande till programmet och göra en åtgärdsplan för redovisning i VP 2010. Som stöd i arbetet erbjuds verktyg för kartläggning, liksom en interaktiv webbsida.¹⁸

En pågående kartläggning av risker i relation till UUs interna styrning och kontroll, det s.k. ISK-projektet, bekräftar att det finns alltför många planer och program, vilket försvårar efterlevnaden.¹⁹ Flera program anses därtill vara för allmänt hållna och svåra att översätta till institutionsnivå. En översyn av UUs samlade styrdokument genomförs för närvarande, så att dessa samordnas med avseende på bl.a. struktur, åiterrapportering samt ansvarsförhållanden. Målet är att lätt kunna hitta relevanta dokument och ge mottagaren uppdrag som är rimliga i sin omfattning. En arbetsgrupp har inlett översynen som ska slutföras under 2009. Enheten för verksamhetsstöd vid universitetsledningens kansli leder dessutom ett arbete med webbförnyelse i vilket ingår att ta fram och implementera en modell för övergripande styrning och förvaltning av webben, vilken bl.a. ska bidra till samverkan och till att universitetets strategier kopplas till genomförande på webben.

Enligt UUs kvalitetsarbetsprogram är ett tydligt ledarskap på alla nivåer avgörande för ett gott kvalitetsarbete. Som en del i kvalitetsarbetet initierade rektor 2005 en extern utvärdering av den ledningsorganisation som infördes vid universitetet 1999, med vetenskapsområdena företrädda av vicerektorer (enligt ovan). Utvärderingen visade att reformen hade bidragit till en effektivare intern samverkan i ledning och övergripande administration. Chefslinjen hade blivit tydligare och den interna medvetenheten om universitetet som en gemensam organisation syntes ha ökat, samtidigt som reformen hade beaktat fakultetsnämndernas särställning enligt förordning och tradition. Utredaren påpekade dock att områdesnämnder ibland kan uppfattas som en barrikad mot styrning uppifrån, snarare än som aktiv företrädare nedifrån.²⁰ Med anledning av utvärderingen beslutade rektor att förtydliga vicerektorernas ställning i universitetsledningen²¹, och konsistoriet beslutade att uppdra åt områdesnämnden för HumSam att utarbeta en intern arbetsordning. Områdesnämnden antog en sådan arbetsordning 2007, som reviderats under 2008.²²

Eftersom universitetet är en stor och komplex organisation kan det vara svårt att hitta en organisationsmodell som passar alla fakulteter och institutioner, små som stora. ISK-projektet visar att universitetets organisation ibland uppfattas som komplex och otydlig. Det kan bero på att organisationen vilar på två pelare: den arbetsgivarmässiga som består av rektor, vicerektor, dekan och prefekt samt den kollegiala som består av valda organ så som fakultetsnämnd och institutionsstyrelse. Utöver detta finns de administrativa organ som leds av universitetsdirektören samt matriser inom MedFarm och TekNat, där programråd för olika utbildningsprogram beställer utbildning på grundnivå och avancerad nivå från institutionerna. För att förstå var beslut ska fattas måste de anställda känna till och förstå innebörden av dessa linjer.²³

II. Regelbundet återkommande granskning och revidering av utbildningar

Av Mål och strategier framgår att UU har som mål att ”återkommande utvärderingar och uppföljningar [ska ge] underlag för förnyelse”, vilket vidareutvecklas i kvalitetsarbetsprogrammet. I enlighet med detta har UU ett utvärderingssystem som omfattar granskning av utbildningarnas förutsättningar, processer och utfall. Inrättande av en utbildning sker efter noggrann prövning av förutsättningarna. Därefter sker systematiska uppföljningar med hjälp av nyckeltal, kursvärderingar, ibland terminsvärderingar samt alumnstudier. För forskarutbildningen kombineras uppföljning av individuella studieplaner med universitetsövergripande doktorandundersökningar, vilket gör att problem på både individ- och strukturell nivå kan identifieras och åtgärdas. Externa utvärderingar, som HsVs granskningar, omvärldsanalys och avnämmarkontakter kompletterar det interna utvärderingssystemet. Utöver systematiskt genomförda utvärderingar görs tematiska uppföljningar med utgångspunkt från särskilda problem. Under 2007 genomfördes t.ex. en åtgärdsinriktad intervjustudie om studieavbrott på fyra olika utbildningsprogram.²⁴ Ett annat exempel är en nyligen genomförd intervjustudie med doktorander som är kvinnor. År 2008 inrättades en Bologna3-grupp som under prorektors ledning har till uppgift att följa implementering och fortsatt utveckling av Bolognaprocessen. Ytterligare ett exempel på tematiskt kvalitetsarbete är det tidigare nämnda ISK-projektet, med dess genomlysning av risker i organisationen.

Den information som genereras vid uppföljning enligt ovan analyseras och används som underlag för verksamhetsplanering och förbättringscykler på olika nivåer. Som exempel föranleder kursvärderings-

resultat ofta åtgärder som kan implementeras av kursansvarig lärare redan nästa gång kursen ges. Ändring av kursordning i program kräver beslut av programråd/motsvarande. En resurskrävande kompetensutvecklingsinsatsning kan kräva strategiska beslut på fakultetsnivå och tas då upp i den årliga verksamhetsplanen och verksamhetsuppföljningen.

Även om ett formaliserat utvärderingssystem är viktigt för kvalitetsarbetet kan inte nog betonas vikten av den informella utveckling av utbildningarna som pågår kontinuerligt i det vardagsnära arbetet på institutionerna. Många problem identifieras och finner sina lösningar i direkt dialog mellan utbildningsansvariga, lärare och studenter.

De olika delarna av utvärderingssystemet beskrivs mer ingående i det följande, genom att exempel på utvärderingsresultat ges, liksom exempel på åtgärder som följd av resultaten.

Inrättande och avveckling av utbildningar

Konsistoriet fattar beslut om inrättande av utbildningsprogram som innebär ett långsiktigt ekonomiskt åtagande för universitetet, dvs. kandidatprogram samt längre yrkesprogram, medan rektor beslutar om inrättande av kortare program på avancerad nivå. I samband med beslutet om att inrätta nya utbildningsprogram 2007 gavs nämnderna i uppdrag att för varje utbildningsprogram redovisa förutsättningar i form av lärarkompetens, forskningsanknytning, övergångsmöjligheter till avancerad nivå respektive forskarnivå, koppling till framtida arbetsmarknad m.m.²⁵ Dessa kvalitetskriterier används fortsatt vid inrättande av nya utbildningar.

Det finns inga fastställda kriterier för att lägga ner en utbildning. Skäl för avveckling kan dock vara sviktande studentunderlag, bristande lärarkapacitet eller minskat samhällsbehov. Införandet av en ny examensordning, en av HsV ifrågasatt examensrätt, eller interna krav på vetenskaplig och pedagogisk förnyelse kan också utgöra grund för avveckling. Om ett program ska läggas ner vänder sig fakultetsnämnden till rektor för beslut. Avveckling är en långsiktig process, eftersom det finns studenter kvar på programmet flera år framöver som ska ges en utbildning av god kvalitet.

Uppföljning och granskning på central nivå

Enheten för kvalitet och utvärdering (KoU) genomför sedan 2001 systematiska *alumnstudier* i form av enkätundersökningar riktade till tidigare studenter med en generell examen eller yrkesexamen. Dessa utförs inför HsVs kvalitetsbedömningar av i stort sett alla vid UU förekommande ämnen och program. Syftet har varit att bidra till kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling samt att ge aktuellt underlag för den självvärdering som utarbetas inför bedömningarna. Frågorna omfattar uppfattningar om utbildningen och måluppfyllelse enligt högskolelagen, nuvarande sysselsättning, lönenivå, arbetslivets krav på färdigheter och utbildningens relevans i relation till arbetsuppgifterna. Alumnerna tillfrågas vanligen två till tre år efter examen, så att de har hunnit komma in i arbetslivet, samtidigt som studierna inte är alltför avlägsna. Totalt har nära 100 ämnes-/programspecifika rapporter sammanställts och levererats till respektive institution.²⁶ När den första cykeln alumnstudier (2001-2006) hade avslutats gjorde KoU en intervjustudie för att få veta hur institutioner och program bedömde värdet av fortsatta studier. Den visade att rapporterna ansågs vara till stor nytta i arbetet med självvärderingen och i Bolognaarbetet, att de bidrog till att få upp viktiga frågor på dagordningen och att de ofta ledde till konkreta åtgärder. I ljuset av detta initierades en andra nu pågående cykel, vilken ger förutsättningar för jämförelser över tid.

Utbildningen på forskarnivå utvärderas också återkommande, hitintills vid två tillfällen, 2002 och 2008. Det har skett i form av en *enkätstudie riktad till aktiva doktorander* med frågor om bl.a. studiemiljö, tillfredsställelse med handledning och forskarutbildningskurser samt framtidsutsikter. Undersökningen 2002 sammanställdes i institutionsrapporter och en övergripande rapport, som möjliggjorde jämförelser mellan fakulteter.²⁷ Detta åtföljdes av krav på återrapportering av de åtgärder som resultaten föranlett. För att möjliggöra jämförelser över tid innehöll doktorandundersökningen 2008 till stora delar samma enkätfrågor som 2002-studien, men även några nya frågor. Till dessa hör frågor med fokus på seminariekultur, då regelbunden seminarieverksamhet tillhör de akademiska arbetsformer som UU anser vara centrala för att upprätthålla en god kvalitet i verksamheten.²⁸

Resultaten från doktorandundersökningen 2008 visar att merparten av doktoranderna erbjuds regelbunden seminarieverksamhet, som de också deltar i. Drygt hälften anser att seminarierna brukar stimulera till vetenskapliga resonemang och kritiskt tänkande, två tredjedelar att seminarierna präglas av "högt i tak" och en knapp tredjedel att de oftast känner sig inspirerade efter ett seminarium. Endast var femte

doktorand anser att seminarierna normalt är till nytta för deras egen forskning. Resultaten varierar mellan olika fakulteter och än mer mellan olika institutioner. Med tanke på att UU ser seminarierna som något av nerven i den akademiska kvalitetskulturen bör kraven vara höga och givet dessa resultat finns utrymme för förbättringar. Resultaten från doktorandundersökningen kommer att redovisas i fakultetsrapporter under våren 2009, varefter fakulteter och institutioner vidtar lokalt anpassade åtgärder.

Uppföljning och granskning på områdes-, fakultets- och institutionsnivå

Den information som genereras genom olika formaliserade utvärderingar kompletteras med information från programsamordnare, studierektorsmöten, lärardagar, utbildningsledare, studentföreningar (studieråd), studenter som är s.k. studiebevakare vid respektive fakultet och studievägledare. Genom analys av det samlade underlaget identifierar berört *grundutbildningsorgan* kvalitetsbrister och utvecklingsområden. Detta kommer i sin tur *områdes- eller fakultetsnämnd* till känna. Utvecklingsområden identifieras också till följd av förändrade externa krav, som i fallet med Bolognaanpassningen, genom omvärldsanalyser eller allmän förbättringsvilja hos utbildningsansvariga, lärare och studenter. Utformning av konkreta åtgärder hanteras ofta genom att områdes-/eller fakultetsnämnd tillsätter fakultets- eller institutionsöverskridande *arbetsgrupper*. Grupperna utformas med hänsyn till problemområdets art och medger ett direkt idéutbyte mellan lärare och studenter. Detta arbetssätt tillämpades t.ex. vid flera områden/fakulteter i samband med utvecklingen av nya masterutbildningar inom ramen för Bolognaprocessen, för att tillvarata den ämnesbredd som finns inom varje fakultet/område.

Flertalet fakulteter arbetar för att öka kvaliteten på utbildningarna genom *regional eller nationell samverkan*. Brister i den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) inom apotekarprogrammet föranledde exempelvis en gemensam satsning tillsammans med Göteborgs universitet, i form av en gemensam webbaserad plattform som fungerar som forum för studenter, handledare på apotek och lärare vid universiteten.

Fakulteterna följer dessutom upp utbildningarna med avseende på deras *relevans för arbetslivet*, bl.a. genom tidigare nämnda alumnenkäter. Ett exempel är teologiska fakulteten som mot bakgrund av resultaten från alumnstudier inrättat ett nytt kunskapsområde, yrkesrelaterad religionsvetenskap. Flera nya kurser har utvecklats inom området, några med inslag av VFU, och ämnet kan numera utgöra biämne i examen. Ett annat konkret exempel är sjukgymnastprogrammet som förstärkte inslaget om behandling av smärtpatienter i utbildningen, då en alumnstudie visat på höga krav på dessa kunskaper i yrkeslivet förenat med bristande förberedelse inom ramen för utbildningen.

Vid sidan av alumnstudier finns en rad andra strategier för att kontinuerligt stämma av de utbildningar som ges mot det omgivande samhället. Några fakulteter har skriftliga policier för arbetslivsanknytning av utbildningen.²⁹ I grundutbildningsorgan för yrkesutbildningar finns ofta avnämarrörelser och i andra fall finns särskilda avnämarråd. Forskare och lärare uppdaterar dessutom sina kunskaper om samhällets utbildningsbehov genom att vara representerade i olika organ utanför universitetet. Det finns även centrumbildningar för samverkan, som Regionalt Pedagogiskt Kunskapscentrum, där utbildningsvetenskapliga fakulteten samverkar med åtta kommuner för att utveckla lärarutbildningen.

Denna avstämning av utbildningarna i relation till samhällets behov har resulterat i en ökad satsning på träning av färdigheter som efterfrågas i arbetslivet, t.ex. kommunikationsfärdigheter som i DiaNa-projektet vid TekNat. Verklighetsnära undervisnings- och examinationsformer, t.ex. i form av problem-baserat lärande, casemetodik och systematisk examination av kliniska färdigheter har också utvecklats. Verksamhetsförlagd utbildning har kvalitetssäkrats genom förtydligade avtal med kommuner och landsting, portal på nätet, satsning på handledarutbildning och handledarorganisation samt tydligare kvalitets- och examinationskriterier. Dessutom har flera arbetslivsrelaterade utbildningsprofiler utvecklats, t.ex. Entreprenörsskolan (TekNat) och Kulturentreprenörskap (historisk-filosofisk fakultet).

Det viktigaste utvärderingsinstrumentet på institutionsnivå är *kursvärderingar*. Kursvärderingsarbetet är det nav kring vilket utvecklingsarbetet på institutionen rör sig. UU har haft gemensamma regler för kursvärderingar sedan 1997 för att gynna en god kursvärderingssed.³⁰ Det finns både en skrift och ett webb-material med regler, rekommendationer och tips.³¹ Fakultetsnämnderna ansvarar för att fortlöpande följa arbetet med kursvärderingar, medan prefekten ansvarar för att kursvärderingar genomförs, sammanställs och beaktas i utvecklingsarbetet.

Rutinerna för arbetet med kursvärderingar varierar något efter de lokala förutsättningarna. I en del fall är de fakultetsgemensamma, medan andra lämnar större utrymme för enskilda institutioner att utforma egna. Generellt genomförs skriftliga kursvärderingar vid kursslut, men de följs upp på olika sätt och komplette-

ras i varierande grad med andra ansatser som formativa kursvärderingar och muntliga utvärderingar. Kursvärderingarna följs normalt upp av studierektorerna vid respektive institution genom samtal med kursansvariga och övriga lärare, följt av institutionsstyrelsen och aktuellt grundutbildningsorgan/programråd. Sammanfattningar av kursvärderingsresultaten i form av kursrapporter, som innehåller en analys av starka och svaga sidor liksom åtgärdsförslag, blir allt vanligare. Återkoppling av kursvärderingsresultat till studenter blir också vanligare. Det senare sker oftast vid kursstart genom att lärare redogör för resultaten från föregående kursomgång och vilka åtgärder det föranlett. Normalt är det kursansvarig lärare som svarar för att implementera förändringar till följd av kursvärderingsresultaten. Överordnade instanser griper in om kursansvarig åsidosätter detta ansvar, eller om resultaten föranleder förändringar på högre nivå. Det är också vanligt med studentföreningar som kan initiera förändringar i en utbildning, utan att det behöver kanaliseras via kursvärderingar.

Ett exempel på väl genomförda kursvärderingsrutiner finns vid juridiska institutionen där man utöver skriftliga kursvärderingar, har muntliga överläggningar med studentrepresentanter. Det är formaliserat i ett system med kursråd som hålls efter kursens avslutning och ibland – på terminskurser – vid mitten av kursen. Efter varje kurs presenterar kursföreståndaren en kursrapport som bygger på student- och lärarutvärderingar, viss statistik, sammanställning av kursvärderingsresultat, protokoll från kursråd och tentamensformulär. Dialogen mellan företrädare för de enskilda kurserna och utbildningsutskottet kan vara intensiv kring dessa rapporter och kan leda till ändrade kursplaner. Ett annat exempel på kursvärderingsarbete kan ges från företagsekonomiska institutionen, som till följd av Bolognaarbetet har utarbetat en egen modell för uppföljning av utbildningen. Ett kvalitetsråd har bildats där institutionsledningen diskuterar kursvärderingsresultat, som sedan ligger till grund för kompetensutveckling för lärare, pedagogiska seminarier etc. Som en följd görs nu en total översyn av utbildningen för att möjliggöra ökad studentaktivitet, fler undervisningstimmar och bättre arbetssituation för lärarna.

Terminsvärderingar förekommer som komplement till kursvärderingar. De innehåller mer övergripande frågor om kursordning, arbetsbelastning, arbetsmiljö, studentens kontakt med lärare, klimatet i studentgruppen och studievägledning. Resultat av terminsvärderingar vid farmaceutiska fakulteten har föranlett åtgärder som ändring av ordning på kurser för att få en bättre progression i utbildningen och ändring av besökstider hos studievägledare och kursansvariga.

Institutioner och fakulteter använder regelmässigt de rekommendationer som emanerar ur *HsVs granskningar* som underlag för sitt utvecklingsarbete. Fakultetsnämnden vid samhällsvetenskaplig fakultet har exempelvis som rutin att samla företrädare för de ämnen som utvärderats till ett heldagsinternat, där de får redogöra för de åtgärder som vidtagits till följd av HsVs rekommendationer. De åtgärder som sammantaget vidtagits vid UU till följd av HsVs granskningar är många. Ett konkret exempel är institutionen för informationsvetenskap, som till följd av utvärderingen av ämnet data- och systemvetenskap, har ökat studenternas valmöjligheter genom nya kurser på distans och halvfart.

Som exempel på uppföljning av *utbildning på forskarnivå* kan den samhällsvetenskapliga fakulteten nämnas. Vid fakulteten sker regelbundna studierektorsmöten där fakultetsledningen och fakultetskansliet deltar. Vid dessa möten diskuteras löpande frågor som rör utbildningen vilket gör det till ett viktigt forum där det tidigt går att upptäcka problem som behöver åtgärdas. Mot bakgrund av bl.a. 2002 års universitetsgemensamma doktorandundersökning, fastställde fakultetsnämnden 2003 ett åtgärdsprogram för forskarutbildningen, som sedan följdes upp 2005. Det resulterade i dokumentet *Dialog för en bättre forskarutbildning*, vilket omfattar rekommendationer och vissa åtgärder.³²

Ett annat exempel på kvalitetsarbete inom utbildning på forskarnivå kan hämtas från den juridiska institutionen, där resultaten från 2002 års doktorandundersökning ledde till en rad åtgärder. Uppföljningen av enskilda doktorander gjordes mer strukturerad, doktorandernas rättigheter och skyldigheter tydliggjordes och forskarutbildningskurserna omdanades med ökat fokus på självständigt tänkande och vetenskapligt förhållningssätt. Resultaten av denna satsning återspeglas i 2008 års doktorandundersökning. När doktoranderna bedömer den psykosociala miljön på institutionen som helhet så anger 63 % betyget 4 eller 5 på en femgradig skala, att jämföra med 16 % 2002. På motsvarande sätt är 82 % nöjda med handledarstödet, att jämföra med 53 % 2002. Även forskarutbildningskurserna får högre betyg. Dubbelt så stor andel som 2002, 76 %, instämmer 2008 i att kurserna har hjälpt dem att tänka och diskutera kritiskt. Exemplet visar att doktorandundersökningarna har tillräcklig känslighet för att kunna påvisa förändringar över tid och att de, genom mottagarens beredskap, kan bidra till ett effektivt utvecklingsarbete.

Uppföljningen av *individuella studieplaner* är det viktigaste kvalitetssäkringsinstrumentet på individnivå inom forskarutbildningen. Den årliga uppföljning av planen som handledare och doktorand gör följs upp av fakultetsnämnden, eller av den som nämnden delegerat frågan till, t.ex. prefekten. Kontakt tas med berörd handledare om brister identifieras. Det kan vara att årligt utvecklingssamtal inte genomförts, eller att tidsplanen verkar orealistisk. Om resultaten från 2008 års doktorandundersökning jämförs med motsvarande resultat 2002 framgår att 95 % uppger att de har en individuell studieplan (2 % uppger att de inte vet och 3 % svarar nej), att jämföra med 88 % 2002.

Reflektioner och utvecklingsområden

Ett problem i utvärderingssystemet är de sjunkande svarsfrekvenserna på kursvärderingar. En bidragande orsak till låga svarsfrekvenser som särskilt lyfts fram från studenthåll, är brist på återkoppling av resultaten. Lärare kopplar ofta de låga svarsfrekvenserna till introduktionen av elektroniska kursvärderingar, som medfört att kursvärderingar inte längre med lätthet kan samlas in i anslutning till schemalagda undervisningsmoment. Med detta problem i beaktande, och i ljuset av att ett universitetsövergripande elektroniskt/nätbaserat kursvärderingssystem är under utveckling, har KoU initierat en översyn av gällande regler och rekommendationer för kursvärderingar.

Utöver fallande svarsfrekvenser på kursvärderingar finns svårigheter att rekrytera kurs- och studentrepresentanter till beredande och beslutande organ. Det resulterar i en minskad representativitet, då det är en begränsad och relativt homogen grupp studenter som svarar för merparten av inflytandet. Studenter som läser fristående kurser, masterstudenter, studenter med utländsk bakgrund och studenter med barn uppvisar av erfarenhet generellt ett lägre engagemang, även om det finns lysande undantag. Det finns därtill studenter som inte känner sig bekväma med att kritisera undervisningen och därför genomgående ställer sig positiva. Med tanke på vikten av studenternas aktiva medverkan i kvalitetsarbetet, och den breddade rekryteringen, bör strategier för att öka engagemanget utvecklas. Samtidigt är det viktigt att tillvarata det engagemang som redan finns. Att för få studenter engagerar sig får inte bli ett argument för att bortse från synpunkter som förmedlas via studentrepresentanter eller kursvärderingar.

I samband med HsVs ämnes- och programutvärderingar år 2006 ifrågasattes examensrätten för 31 utbildningar i landet, däribland sjuksköterske- och specialistsjuksköterskeutbildningen vid UU. Ett intensivt arbete med att genomföra rekommenderade åtgärder vidtog. Vid förnyad bedömning 2008 ansåg HsV att sjuksköterskeutbildningen levde upp till kvalitetskraven, medan specialistsjuksköterskeutbildningens examensrätt drogs in. Utbildningsansvariga har ägnat intensivt arbete åt att minimera skadeverkningarna för nuvarande studenter på programmet och förbereder nu en förnyad examensrättsansökan. Det är första gången som UU har förlorat en examensrätt. Skälen till det inträffade analyseras och eventuellt behov av förebyggande åtgärder ses över.

Med tanke på att akademiska arbetsformer är avgörande för kvalitetskulturen vid ett stort forskningsuniversitet, är det viktigt att säkerställa att dessa fungerar väl. Resultaten från doktorandundersökningen tyder på att seminarieverksamheten bör förbättras i en del miljöer. Ett skäl till att seminariekulturen inte är tillräckligt levande kan vara tidsbrist som gör att fördjupad läsning, samtal och reflektion, vid sidan av den egna forskningens huvudfokus, får stå tillbaka. Det faktum att resultaten varierar inom universitetet talar dock för att det är möjligt att upprätthålla en god seminariekultur, tidsbrist till trots. En fördjupad analys av vad som gör att en seminarieverksamhet fungerar väl skulle kunna ge underlag för utvecklingsarbete. Sådana "fördjupningsmiljöer" kan identifieras via doktorandundersökningen.

Signaler från US doktorandnämnd och resultat från 2008 års doktorandundersökning visar att uppföljningen av individuella studieplaner kan bli bättre. Enligt undersökningen anser 42 % av doktoranderna att uppföljningen mest är en formsak eller inte sker alls och 46 % anser att studieplanen knappast är något stöd i den egna forskarutbildningen. Doktorandnämnden påpekar dessutom att det kan vara svårt för doktoranden att kanalisera problem via uppföljningen, med tanke på beroendeförhållandet till handledaren. Genom att resultaten från doktorandundersökningen ska återkopplas till fakulteterna under våren 2009, kommer åtgärder att kunna vidtas utifrån situationen vid respektive fakultet.

Flera röster inom UU, däribland studentkårerna, har lyft frågan om en *KoF utbildning*, dvs. en universitetsövergripande utvärdering av utbildningen i paritet med KoF 07. En sådan utvärdering skulle sannolikt stärka fokus på kvalitetsarbete inom utbildningen, underlätta spridningen av goda exempel och bidra till utveckling. Samtidigt kan den utvärderingströtthet som finns inom universitetet innebära att en sådan utvärdering blir kontraproduktiv. De allt ökande kraven på dokumentation och utvärdering riskerar

att föra fokus från huvuduppgifterna, i det här fallet mötet med studenterna och undervisningen. De utvärderingar som görs måste därför vara väl valda, planeras och genomföras väl och bidra till konkreta förbättringar. En eventuell KoF utbildning bör genomföras med detta i åtanke.

III. Bedömning och examination av studerande

I det pedagogiska programmet understryks vikten av varierande examinationsformer som väljs med hänsyn till de kunskaper, färdigheter och kompetenser som anges i målen för kursen. Studenterna ska informeras om gällande bedömningskriterier och även om vad som räknas som plagiat och andra former av fusk. Studenterna uppmanas å sin sida att ta del av denna information och att ställa frågor om något är oklart.³³ Det finns också riktlinjer i syfte att värna studenternas rättsäkerhet vid betygssättning. Rektorer har delegerat rätten till fakultetsnämnderna att utse examinator.³⁴ I *Riktlinjer för studenternas arbetsvillkor* betonas att examinationen är en myndighetsutövning och att den genomförs av varje examinator på eget tjänsteansvar.³⁵ Vidare sägs att samma kriterier för betygsnivåer ska tillämpas vid såväl ordinarie prov som omprov. De följder en försening av en prestation kan ha för studenten ska anges på förhand. Dessutom regleras inom vilken tid en student har rätt att få prov rättat och betyg satt, dokumentation av provresultat, tidpunkt för omprov, rätt till omprov och byte av examinator. Rektorer har dessutom nyligen utfärdat en rekommendation om att skriftliga prov bör vara anonyma vid rättning. Ett sådant förfarande är redan infört vid flera fakulteter.

För att värna enskilda studenters rättsäkerhet vid betygssättning finns *betygsombudsmannafunktionen*, vilken inrättades på försök 2001 och permanentades efter en utvärdering 2004.³⁶ Funktionen upprätthålls av två erfarna lärare från olika fakulteter som utses av rektor på tre år. De har en sedvanlig ombudsmannafunktion, vilket innebär att studenterna kan vända sig till dem om de anser sig orättvist betygssatta. Deras uppgift är att hjälpa studenten att klargöra skälen för betygsbeslutet och göra denna uppmärksam på möjligheten att begära omprövning av betyget. Betygsombudsmannen är ingen instans för överklagande av betyg, men avger ett utlåtande som ställs till berörd examinator med kopia till berörd prefekt och fakultetsnämnd.

I samband med *införandet av den nya examensordningen 2006-2007* gjordes en total översyn av samtliga utbildnings- och kursplaner, för att säkerställa att målen i dessa formulerades som förväntade studieresultat. Det innebär att målen numer uttrycker vilka kunskaper och färdigheter samt vilken kompetens studenten förväntas ha i relation till en viss uppgift eller ett visst arbete, och att det nu är detta som ska examineras.³⁷ Även frågan om *betygssystem* aktualiserades vid införandet av den nya examensordningen. Studenterna i samverkansgruppen väckte frågan om ett ECTS-seminarium. Inför seminariet utarbetades ett utförligt diskussionsunderlag som behandlade betygens funktion, koppling till lärande och examination, frågor om mätteknik och jämförbarhet, för och nackdelar med graderade betyg etc.³⁸ I januari 2007 fattade rektor beslutet att UU ska ha ett enhetligt system med en fyrgradig skala på samtliga utbildningar på grund- och avancerad nivå, men med möjlighet till dispens.³⁹ Flera olika betygssystem finns idag inom universitetet, t.ex. i fall då yrkesprogram vill harmonisera betygssystemet med motsvarande utbildningar inom landet.

Om examinationer – kvalitetsarbete på fakultets- och institutionsnivå

Flera fakulteter och institutioner har utformat *skriftliga riktlinjer för betygssättning*. Institutionen för biologisk grundutbildning, har exempelvis tagit fram ett problematiserande dokument kallat *Målrelaterade betyg i biologi*, vilket ger examinatorer vägledning vid betygssättning. I dokumentet anges vad som ska vara känt för studenten vid kursstart, hur bedömning av den stegvis ökade kvaliteten i studenternas måluppfyllelse kan göras och hur den kan beskrivas för studenterna. Skriftliga riktlinjer för uppsatsarbeten finns också vid flertalet institutioner/program. Ett exempel är *Riktlinjer och anvisningar för kursen examensarbete inom ingenjörsprogrammen*, som fastställts för att kvalitetssäkra kursen examensarbete, garantera studenternas rättssäkerhet och skapa en enhetlig hantering av examensarbeten.

Information om examinationsformer och bedömningskriterier ges genomgående muntligt vid kursstart och finns ofta på webben. Vilken information som ges därutöver varierar.

Vid flertalet institutioner tillämpas principen att ingen handledare får vara examinator på uppsatser de själva handlett. Ofta gör examinator bedömningen efter samråd med endera hela lärarlag eller en kollega. Vid bedömning av examensarbeten och andra uppsatser, används dessutom i ökande utsträckning Urkund,

ett system för plagieringskontroll. Under 2008 publicerades en rapport från avdelningen för universitetspedagogisk utveckling (PU), *Att förebygga plagiat i studentarbete – en pedagogisk utvecklingsmöjlighet*, som är en idébok för lärare om hur examinationen kan utformas så att fusk inte lönar sig eller omöjliggörs.

Ett positivt exempel på examination av *examensarbeten* återfinns vid statsvetenskapliga institutionen, där två lärare används vid ventileringen av uppsatser för att skapa en diskussion om bedömningen och ge en rättsäkerhet i examinationen. Om lärarna inte kan enas går uppsatsen till en tredje lärare som självständigt gör en bedömning, innan examinator gör sin slutliga bedömning. Ibland görs ”blindtest” för att säkerställa betygsriterier och en gemensam uppfattning om kvalitet.

Laborationer kräver oftast obligatorisk närvaro och rapportskrivning för godkänt betyg, men det förekommer att de betygssätts i fler nivåer. Vid institutionen för biologisk grundutbildning ges högre betyg om studenten har varit väl förberedd, deltagit aktivt, hållit överenskomna tidsramar samt om labbrapporten visat på god förståelse av problemområdet.⁴⁰ Även bedömningen av laborationer görs ofta i lärarlag, som underlag för examinatorns bedömning. Inom kemiska sektionen t.ex. samlas alla labblärare minst en gång per kurs tillsammans med kursansvarig, tillika examinator, för att diskutera bedömning och betygsättning.

På forskarnivå har det blivit allt vanligare att institutionerna erbjuder doktoranderna att få en *skuggopposition* på sitt avhandlingsmanus. Detta sker i ett slutseminarium där en extern opponent tillkallas, ofta en disputerad lärare från en annan institution, som genomför en opposition.

Reflektioner och utvecklingsområden

Ett vanligt sätt att säkerställa att examinationen är individuell är genom salstentamina. Denna examinationsform bör dock kombineras med andra examinationsformer för att ge ett bredare underlag för bedömningen av studentens kunskaper och för att skapa variation och gynna utvecklingen av andra färdigheter. Till sådana färdigheter hör t.ex. att muntligt kunna redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper. Dessa alternativa examinationsformer medför dock ibland begränsade möjligheter att identifiera den enskilda studentens bidrag.

KoU, studerandebyrån och PU har, i enlighet med UUs åtgärdsprogram för kvalitetsarbete, initierat en uppföljning av hur den nya utbildningsstrukturen, med krav på mål uttryckta som förväntade studieresultat, har påverkat formerna för examination. I detta projekt kommer även examinatorns roll att ses över, eftersom incidenter som nått betygsombudsmännen visat att rollen ibland är oklar. Vidare kommer projektet att inkludera en inventering av hur institutionerna säkerställer att examinationen är individuell. Ett delsyfte är att ta reda på hur utbildningsansvariga löser konflikten mellan examinationen som lärtillfälle och kraven på rättssäkerhet.

På initiativ av studentrepresentanterna i UUs kvalitetskommitté, kommer vidare Riktlinjer för studenternas arbetsvillkor att bli föremål för en översyn under år 2009, inklusive de riktlinjer som specifikt rör examination. Även det uppdraget finns formulerat i åtgärdsprogram för kvalitetsarbetet.

IV. Personalens kompetens och möjligheter till kompetensutveckling

Enlig UUs Mål och strategier främjas kvalitet och förnyelse bl.a. ”genom strategisk rekrytering samt ledarskapsutveckling, jämställdhetsarbete och kompetensutveckling för universitetets medarbetare.” Utbildningskvaliteten är i hög grad avhängig lärarnas yrkesskicklighet. Enligt pedagogiska programmet, som trädde i kraft 1 januari 2009, ska nyanställda lärare ha högskolepedagogisk utbildning motsvarande tio veckor och undervisande doktorander fem veckor. Pedagogisk kompetensutveckling, inklusive ämnesdidaktisk påbyggnadsutbildning, ska erbjudas alla lärare upp till minst kravet för nyanställda lärare. För att stärka det pedagogiska ledarskapet ska en eller flera pedagogiskt ledningsansvariga personer finnas på varje institution, liksom på varje utbildningsprogram. Lärares möjligheter att få kollegialt stöd och kunna samverka ska underlättas.

Undervisningsuppgiftens meritvärde ska stärkas och därmed öka incitamenten för pedagogiskt arbete. Alla lärare ska informeras om former för att dokumentera sina pedagogiska meriter och vid prövning av sökande inför läraranställning ska en särskild sakkunnig bedöma den pedagogiska skickligheten. UU ska vidare införa en pedagogisk karriärstege, som ska bygga på etablerade kriterier för pedagogisk skicklighet och medföra utökad ansvar, befogenheter och lönepåslag.

Kvalitetsarbete rörande personalens kompetens - central nivå

Det centrala stödet för personalens kompetensutveckling omfattar främst kurser som ges av PU, Uppsala Learning Lab (ULL) och Kompetensforum vid personalavdelningen. Därutöver finns ett antal andra funktioner som erbjuder kurser och seminarier inom sina respektive ansvarsområden.

Arbetet vid PU utgår från det pedagogiska programmet. Avdelningen ger *kurser i universitetspedagogik, handledning* m.m. samt ger *konsultativt stöd* till institutioner och program. Det finns central handledarutbildning för handledning på samtliga utbildningsnivåer samt kortare utbildningar som skraddarsys för varje fakultet. PU driver dessutom olika *pedagogiska utvecklingsprojekt*. Ett aktuellt exempel rör former för att höja undervisningsuppgiftens meritvärde. PU har gett ut ett stort antal rapporter och broschyrer för att bidra till lärarnas fortbildning och underlätta deras arbete.⁴¹ Avdelningen bidrar vidare till att stimulera det kollegiala utbytet mellan lärare på olika sätt. Det sker genom det universitetsövergripande *mentorskollegiet*, som består av erfarna lärare med särskild utbildning för att handleda nya lärare. De fungerar som pedagogiska mentorer i samband med bl.a. den pedagogiska grundkursen och har regelbundna nätverksträffar.

PU svarar dessutom för beredning av UUs *pedagogiska priser* vars syfte är att uppmärksamma skickliga lärare och sprida goda exempel. Priset delas ut årligen till välförtjänta lärare inom respektive vetenskapsområde i samband med installationen av nya professorer. I bedömningen av de nominerade lärarna används samma vetenskapligt baserade kriterier för pedagogisk skicklighet som vid bedömning av pedagogisk skicklighet i samband med rekrytering och befordran av lärare. I anslutning till prisutdelningen genomförs ett öppet seminarium där de pedagogiska pristagarna delar med sig av sina erfarenheter och pristagarna presenteras i ett reportage i personaltidningen *Universen*. Numera återfinns dessutom deras föredrag på universitetets webb.

Under 2008 satsade rektor särskilda medel på ett projekt rörande *genuscoachning* där ett hundratal lärare från hela universitet deltog och fick en särskild utbildning i könsmedveten pedagogik. Rektor har för 2009 avsatt särskilda *utvecklingsmedel* som lärare kan söka för att genomföra mindre pedagogiska utvecklingsprojekt som inte ryms inom det ordinarie kursutvecklingsarbetet.

Enligt det pedagogiska programmet är IT ett självklart redskap i utbildningen. ULL, som grundades år 2000 som en lokal nod inom Wallenberg Global Learning Network, har som uppgift att kombinera pedagogiska och tekniska frågor och ge stöd åt lärare som *utvecklar undervisningen med hjälp av webben*. Detta görs via kurser, seminarier och institutionsbesök samt genom handledning till lärare, forskare och kursadministratörer. ULL bedriver dessutom projekt där man utforskar och utvärderar användningen av IT för att förbättra arbets- och lärandeformer inom högre utbildning.

I UUs kvalitetsarbetsprogram understryks vikten av ett tydligt ledarskap för ett gott kvalitetsarbete. Kompetensforum har ett stort kursutbud för universitetets personal, allt från *introduktionskurs* för nyanställda till *ledningsutbildning* för prefekter, studierektorer, forsknings- och arbetsledare. Inom Kompetensforum finns Karriär och Kompetenscentrum (KKC), som ger *individuellt stöd* till anställda, även till doktorander. Stödet syftar bl.a. till att stärka individens förmåga att göra aktiva val i den egna arbetssituationen. Vidare har enheten utvecklat ett *verktyg för utvecklingssamtal*, vilket vänder sig till såväl medarbetare som chefer. En annan åtgärd är Kompetensforums kompetenspaket med fokus på *kvinnors ledarskap*. Enheten har gett ut en rapport om akademiskt ledarskap ur kvinnors perspektiv, som diskussions- och planeringsunderlag för ledarskaputveckling.⁴²

Enheten för kvalitet och utvärdering (KoU) genomför *fortbildningsseminarier om kursvärderingar* 1-2 gånger per läsår. Seminarierna behandlar regelverket, olika former för kursvärderingar, principer för frågekonstruktion och etiska aspekter på kursvärderingar. Vid behov tas initiativ till andra seminarier för att öka kunskapen om aktuella kvalitetsfrågor, som seminariet *Bra utbildning? Leder utvärderingar, ranking och kvalitetsbaserad resurstilldelning till bättre utbildningskvalitet?*, som genomfördes i december 2008 i samverkan med studentkårerna. Enheten ger dessutom ut rapporter med resultat från utvärderingar och skrifter som problematiserar frågor av betydelse för utbildningskvaliteten, återför resultat från utvärderingar genom att delta i lärardagar/motsvarande och ger konsultativt stöd i utvärderingsfrågor.

Studerandebyrån erbjuder en omfattande råd- och stödverksamhet i *student-, studie- och utbildningsadministrativa frågor* riktad till alla nivåer inom universitetet, bl.a. genom introduktionsutbildningar för nya studievägledare och en kurs för kursadministratörer tillsammans med avdelningen för pedagogisk utveckling. Ekonomiavdelningen ger råd och stöd i *ekonomiadministrativa frågor* riktad till alla nivåer.

De ger introduktionsutbildningar för nya ekonomiadministratörer och genomför ekonomispelet vars målgrupp är personer i arbetsledande ställning med ekonomiskt ansvar. Universitetsbiblioteket (UB) erbjuder lärare och forskare utbildning i *litteratur- och informationssökning*. Jämställdhetsfunktionen erbjuder, utöver råd- och stödverksamhet, kurs i *praktiskt jämställdhetsarbete* som främst riktar sig till jämställdhetsansvariga och jämställdhetsombud. Enheten erbjuder också seminarier om jämställdhetsperspektiv på arbetsmiljö och studiemiljö vid universitetets institutioner och andra enheter. Seminarierna vänder sig till alla anställda och ges kontinuerligt minst en gång i veckan under terminstid. Med stöd av Centrum för miljö- och utvecklingsstudier (CEMUS) pågår ett arbete med kompetensutveckling av universitetets lärare för att understödja integrering av perspektivet *hållbar utveckling* i utbildningen.

Med tanke på den ökade andelen lärare och doktorander med utländsk bakgrund, ges flera av UUs kurser på *engelska*. Det gäller t.ex. introduktion till nyanställda, pedagogiska grundkursen och handledarutbildning. Utländska doktorander kan dessutom delta i en kurs i svenska för studenter.

I linje med Mål och strategier sjösatte rektor nyligen en satsning under namnet *Kraftpaketet för jämställdhet*. Det innehåller en rad konkreta åtgärder för att förbättra kvinnors möjligheter att göra akademisk karriär, bl.a. sökbara medel för att kunna ägna tid åt forskningsmeritering. Ett annat exempel på jämställdhetsarbete är den tidigare nämnda kartläggningen av arbetsmiljön för kvinnor som är doktorander. Bland de åtgärder som doktorander själva föreslår finns mentorssystem och obligatorisk jämställdhetsundervisning för all personal. Ytterligare ett aktuellt projekt är en *översyn av anställningsprocesser* ur genusperspektiv avseende doktorander, lärare och teknisk-administrativ personal för att identifiera och kunna förhindra oönskade subprocesser, som ensidigt gynnar det ena könet.

Kvalitetsarbete rörande personalens kompetens – områdes-, fakultets- och institutionsnivå

Det mest kraftfulla kompetensutvecklingsarbetet äger rum i den dagliga verksamheten på fakultets- och institutionsnivå. Det sker genom egen forskning, genom aktivt deltagande i såväl vetenskapliga som pedagogiska seminarier, liksom i andra informella och formella kollegiala fora. Väl genomförda medarbetarsamtal fyller också en viktig funktion genom den personliga återkoppling de medger. Studenternas återkoppling via kursvärderingar bidrar även den till professionell utveckling. Omvärldsbevakning i form av aktivt deltagande i konferenser med fokus på forskning och utbildning, samt medverkan i externa styrelser och intressegrupper är också avgörande för kompetensutvecklingen. Flera fakulteter avsätter medel för att stimulera pedagogiskt utvecklingsarbete, vilket också bidrar till kompetensutveckling.

Utöver det centrala kursutbudet enligt ovan ges vissa kurser på fakultetsnivå, bl.a. kortare utbildningar för forskarhandledare, ibland som komplement till det centrala kursutbudet eller som egna fullständiga handledarutbildningar. Inom MedFarm infördes handledarlegitimation fr.o.m. höstterminen 2008 för att skärpa rutinerna kring utbildningen på forskarnivå. Legitimation är ett krav för att få handleda. Den erhålles efter genomgången lokal handledarutbildning och intygande från kursdeltagaren att man förstår gällande regelverk och avser att hålla sig uppdaterad i frågan. Vid TekNat ges ämnesdidaktisk fortbildning som påbyggnad till den centrala, grundläggande universitetspedagogiska kursen. MedFarm har gjort en särskild satsning på integrering av IT i lärandet, genom MedfarmDoIT, som erbjuder stöd till lärare som vill öka inslaget av t.ex. webbföreläsningar och datoradministrerade examinationer i sin undervisning.

Ett intressant exempel på jämställdhetsarbete på fakultetsnivå är den undersökning om dold diskriminering bland lärare som nyligen genomförts vid farmaceutiska fakulteten mot bakgrund av aktuell forskning på området.⁴³ Till följd av resultaten har fakultetsnämnden inom MedFarm beslutat att personer som innehar centrala positioner inom vetenskapsområdet, dvs. prefekter, dekaner, prodekaner, och studierektorer ska delta i en jämställdhetskurs på Försvarshögskolan. Denna utbildning ska kompletteras med intern utbildning från fakultetens jämställdhetsfunktion.

Reflektioner och utvecklingsområden

Lärarna ser utrymme för kollegialt utbyte, pedagogisk fortbildning, forskning och reflektion som avgörande för att skapa en god utbildningskvalitet, med ett nära samband mellan forskning och utbildning.⁴⁴ Samtidigt rapporterar flera institutioner svårigheter med att, i ett trängt ekonomiskt läge, ge lärarna tillräckligt med tid för detta. Vissa åtgärder kan säkert göras för att skapa ett sådant utrymme inom ramen för befintliga resurser, men på många håll är redan långt driven rationalisering genomförd. Vid samtal med lärare lyfts denna resursbrist ofta fram som ett hinder för kvalitetsarbetet.

Den tradition med kollegial bedömning som finns inom forskningen, skulle med fördel kunna användas mer för lärares pedagogiska kompetensutveckling. Kollegialt stöd på individnivå skulle kunna ske i form av en mer utbredd mentorsverksamhet för nya lärare och kollegial handledning med ömsesidiga auskultationer i undervisningssituationer med efterföljande återkoppling.

ISK-projektet bekräftar bilden av att rekryteringsprocessen för lärare ofta tar för lång tid, vilket är ett kvalitetsproblem då kvalificerade sökanden kan hinna acceptera andra erbjudanden. Dessutom tas inte alltid hänsyn till för anställningen önskvärda bedömningsgrunder, utöver den sökandes vetenskapliga och pedagogiska meriter, vilket gör att inte alltid den bäst lämpade kandidaten kan anställas. För att korta ner rekryteringstiden och öka kvaliteten bör förenkling av sakkunniggranskningen ske inom ramen för bestämmelserna i högskoleförordningen. Riktlinjer bör utformas för hur social kompetens, erfarenhet av samverkan m.m. ska vägas in vid bedömningen. Ett annat problem är att yrkesutbildningar kan ha svårt att rekrytera lärare med en relevant yrkesbakgrund, något som är önskvärt eftersom det underlättar utbildningens arbetslivsanknytning.

I ISK-projektet har iakttagits att prefektgruppen är i behov av ökat stöd. En förnyad översyn av prefektuppgifterna kommer därför att genomföras med avseende på hur en tillträdande prefekt bättre kan förberedas inför det kommande uppdraget, hur stödet från vicerektorer och dekaner samt administratörer kan förbättras, liksom hur villkoren kan förbättras för avgående prefekter för att underlätta återgång till ordinarie anställning.⁴⁵ En tydligare prefektroll bidrar till att stärka det viktigaste kvalitetsarbetet, det som sker integrerat i verksamheten.

Ytterligare ett åtgärdsområde är fortsatt arbete inom ramen för kraftpaketet för jämställdhet. Eventuella åtgärder kommer dessutom att identifieras och vidtas med utgångspunkt från studien om kvinnor som är doktorander och deras arbetsmiljö, samt från översynen av anställningsprocesser enligt ovan.

V. Lärandemiljö, resurser och stöd till studenter

Det finns flera riktlinjer för stöd till studenter och deras lärandemiljö. De tidigare nämnda centrala riktlinjerna för studenternas arbetsvillkor omfattar bl.a. anvisningar för fysisk och psykosocial arbetsmiljö, kursplanering och scheman, undervisning och utbildningsmaterial, examination, antagning och urval samt studentinflytande.⁴⁶ I ett särskilt centralt dokument anges bl.a. ansvarsförhållanden och etiska riktlinjer för studievägledning.⁴⁷ En föräldrapolicy syftar till att skapa gynnsamma förutsättningar vid universitetet så att studenter och forskarstuderande kan förena studier och föräldraskap.⁴⁸ Rektors och fakultetsnämnders delegationer i studentärenden samt handledning om etnisk och annan diskriminering ger också vägledning.⁴⁹

Kvalitetsarbete för en god lärandemiljö – central nivå

Lärandemiljön vid UU omfattas av såväl universitetet som dess omgivning med studentkårer, nationer, studentföreningar och samarbetsorgan av olika slag. Nationerna bidrar med sociala aktiviteter, boende, idrotts- och kulturföreningar m.m. De många förtroendeuppdrag som finns inom de olika studentsammanslutningarna ger god skolning inför framtida yrkesverksamhet. Till detta ska läggas UUs historiska kulturmiljöer, museer och rika musikliv. Tillsammans skapar detta en social ram för studier och studentliv vid UU.

En av de viktigaste förutsättningarna för en god lärandemiljö är att universitetet kan erbjuda ämnesmässigt och pedagogiskt kompetenta lärare, liksom lärarkontakt i tillräcklig omfattning. Den starka forskningsmiljön i Uppsala och den höga andelen disputerade lärare bidrar till en lärandemiljö med goda förutsättningar för forskningsanknytning i undervisningen. Förutom den pedagogiska kompetensutveckling som redan beskrivits, ges särskilda kurser med fokus på studentstöd. Kursen *Nya studenter – nya utmaningar* ges av PU och studerandebyrån och syftar till att stödja personalen att hantera den allt mer heterogena studentgruppen. Kursen i *Lärande och studievanor* syftar till att utbilda personalen i arbete med studenternas studievanor, så att alla studenter kan göra sig själva rättvisa i sin studiesituation.

Enligt en medlemsundersökning bland Uppsala Studentkårs (US) medlemmar, anser studenterna att studentkårens viktigaste uppgift är att bidra till lärandemiljön genom att *bevaka utbildningens kvalitet*. US och Farmaceutiska Studentkåren (FaS) arbetar såväl förebyggande, som med att påverka när situationer uppstår som direkt påverkar studenters utbildningssituation och utbildningskvaliteten. US studiebevakare, liksom FaS studieråd, bevakar kritiskt utbildningens kvalitet på varje fakultet. Studiebevakarna är oftast

aktiva studenter vilket breddar perspektiven i de organ de deltar i. De arvoderas av US och fungerar som en länk mellan studenterna, kåren och universitetet. De hjälper både studieråd, föreningar och enskilda studenter med studierelaterade problem, och är representanter i olika universitetsorgan. Kårens kontakt med studiebevakarna och andra studentsammanslutningar ute på fakulteterna är viktig för att kunna påverka på den lokala nivån. Studiebevakarna är också uppskattade av universitetets personal, som kontaktpersoner och språkrör för studenterna. US vice ordförande med ansvar för utbildningsfrågor har ett samordningsansvar för studiebevakarna och är ledamot i flera grupper på central nivå inom universitetet, bl.a. kvalitetskommittén. Motsvarande gäller för FaS vice ordförande, tillika ordförande i FaS studieråd.

Studentkårernas påverkansarbete gentemot universitetet, både genom studiebevakarna och genom det arbete som utförs centralt på kårerna, har stor betydelse för UUs kvalitetsarbete. Kårerna bevakar utbildningspolitik på nationell nivå och vid UU, och UU vet vikten av att lyssna på sina studenter vilket man ofta klargör, senast i debatten kring kårobligatoriefrågan. Till kårernas viktigaste bidrag till lärandemiljön hör den utbildning och information som ges till studenterna i samband med t.ex. recentiorsmottagning och i den dagliga kontakten. Kärnan i denna information är att den enskilda studenten faktiskt har ett inflytande över utbildningen och att detta inflytande är centralt för kvalitetsarbetet.

Universitetsbiblioteket (UB) bidrar till lärandemiljön genom sina omfattande moderna samlingar och unika kulturarvssamlingar, som är tillgängliga på Carolina Rediviva. Biblioteket har därutöver specialiserade bruksbibliotek som är lokaliserade till olika campusområden. UB tillhandahåller bl.a. ett ökande antal vetenskapliga tidskrifter i elektronisk form, vilket avsevärt underlättat forskningsanknytningen i undervisningen. UB erbjuder dessutom undervisning av studenter i informationshantering där studenterna förvärvar kunskap om hur vetenskaplig information är strukturerad, hur olika informationskällor är organiserade, hur sökfrågor formuleras och hur lämpliga informationsresurser väljs.

En annan förutsättning för en god lärandemiljö är att universitetet har tillgång till *ändamålsenliga lokaler*. Under åren 1996-2004 genomfördes en genomgripande förnyelse av lokalbestånd och utrustning. Större miljöer har skapats för studenter, lärare och forskare för att främja samverkan över ämnes- och fakultetsgränser. Ett exempel är samverkan inom campus Engelska parken med områdena teologi, humaniora och samhällsvetenskap med det gemensamma Karin Boye-biblioteket. För närvarande byggs Blåsenhus för de institutioner och enheter som i vid mening arbetar med pedagogik, däribland lärarutbildningen, samt institutionen för psykologi. Nybygget har utformats för att främja samverkan och innehåller bl.a. ett pedagogiskt torg och en tekniskt avancerad lärandemiljö, där lärare och studenter kan utveckla undervisningen med teknikens hjälp.

Utvecklingen av *Studentportalen* och trådlösa datanät är också en viktig del av lärandemiljöns infrastruktur. Studentportalen erbjuder en mängd studenttjänster och möjligheter för lärare att smidigt kommunicera och administrera undervisningen. Studenterna har genom portalen tillgång till sina kurs- och programsidor, studieresultat, studieintyg, kårinformation, egen filarea, webbpost m.m. Via portalen kan även registrering, tentamens- och gruppanmälan göras. Vidare ger den tillgång till utbildningsplaner, kursplaner, biblioteksresurser, schema etc. ULL ansvarar för utbildning och utvecklingen av Studentportalen och under våren introduceras ett universitetsgemensamt kursvärderingssystem. ULL ansvarar även för universitetsgemensamma system inom lärandeområdet, t.ex. en lärplattform för distansutbildning och e-mötesprogram för föreläsningar och handledning på nätet.

Riktat stöd till enskilda studenter för att de ska kunna genomföra sina studier på ett effektivt sätt spelar också en avgörande roll i kvalitetsarbetet, vilket beskrivs närmare nedan. Sådant stöd ges såväl inom universitetet som av studentkårer, nationer och samarbetsorgan av olika slag och omfattar t.ex. studievägledning, stöd för studenter med funktionshinder och en språkverkstad. Den tidigare beskrivna betygsombudsmannafunktionen är ytterligare ett exempel på stöd på individnivå.

Studerandebyrån tillhandahåller på central nivå, under hela året, allmän *studie- och karriärvägledning* till studenter och blivande studenter. Programverksamheten *Studenter & Arbetsmarknad*, inom enheten för studie- och karriärvägledning, erbjuder seminarier om hur man skriver ett CV eller förbereder sig för en anställningsintervju. Därutöver finns den studievägledning som tillhandahålls vid institutioner och inom program. *Drivhuset* finns som ett stöd för studenter som planerar att utveckla ett eget företag. Vid studerandebyrån finns även en särskild funktion som samordnare av universitetets stöd till studenter med funktionshinder. För studenter med psykiska och/eller neuropsykiatriska funktionshinder finns *Studentstödet*, vilket är en organisation i samverkan med kommun och landsting.

Språkverkstaden inrättades 2003 med uppdrag att ge stöd till alla studenter vid UU i behov av språklig handledning i olika former. Rådgivning, handledning och information kan gälla både skriftlig och muntlig framställning och ges för såväl svenska, svenska som andraspråk och engelska. En utvärdering av Språkverkstadens verksamhet 2007 visade att verksamheten utgör ett väsentligt stöd till både studenter, lärare och studievägledare.⁵⁰

Studenthälsan arbetar på uppdrag av universiteten i Uppsala och Studenthälsan/Motion har sitt uppdrag av universitet och studentkårer i Uppsala. Studenthälsans mottagning erbjuder förebyggande och behandlande hälsovård på individ-, grupp- och organisationsnivå genom bl.a. samtal/rådgivning, information/kurser, studiemiljöundersökningar och samarbetsgrupper.

Kvalitetsarbete för en god lärandemiljö – områdes-, fakultets- och institutionsnivå

Fakulteterna ägnar mycket kraft åt att ge studenter som påbörjat en utbildning det stöd som krävs för att de ska kunna fullfölja utbildningen. Vid samhällsvetenskaplig fakultet, finns en handlingsplan för motagande av studenter, förhindrande av studieavbrott och förbättrad studie- och karriärvägledning. Flertalet program har dessutom särskilda studievägledare. Vid sidan av detta stöd förekommer olika stödformer där mer *erfarna studenter stöder nyare studenter*. Bland dessa kan nämnas s.k. Help-Desk inom Med-Farm, dvs. studenter som hjälper studenter med datorhantering. Ett annat liknande projekt är Vägvisarprojektet vid Datavetarprogrammet och Civilingenjörsprogrammet i Informationsteknologi. Förstaårsstudenterna får en doktorand som lots. Grupperna har regelbundna möten vid vilka lotsen informerar om hur utbildningen fungerar, svarar på frågor, diskuterar med studenterna och samlar ihop deras synpunkter. En projektsamordnare träffar lotsarna en gång i veckan för att utbyta erfarenheter och diskutera vad som behöver göras.

En viktig del i lärandemiljön är möjlighet till *avnämmarkontakter*. Alumnverksamheten har ökat påtagligt med en universitetsgemensam alumnförening, liksom aktiva ämnesspecifika föreningar. Avnämare och alumner bjuds regelmässigt in som gästföreläsare och på flera håll agerar alumner mentorer åt studenter. Kontakt student-avnämare sker dessutom vid återkommande arbetsmarknadsdagar, vilka ofta arrangeras av studentföreningar. Vid TekNat finns en *Jobbportal* för att underlätta kontakt mellan studenter och avnämare.

UU är också en *internationell lärandemiljö* genom den breddade rekryteringen, utländska gäststudenter och genom möjligheten att som utbytesstudent förlägga en del av sin utbildning utomlands.

Utvärderingar för att identifiera problem i lärandemiljön

Problem i lärandemiljön identifieras främst genom det formaliserade utvärderingssystem som beskrivs i avsnitt II, dvs. genom uppföljning med stöd av kursvärderingar, terminsvärderingar, alumnstudier och nyckeltal som t.ex. genomströmning och avbrottsfrekvenser. En del program genomför därutöver nybörjarenkäter för att få information om de nya studenterna, t.ex. nivå på gymnasiekurser, vana vid programvara och engelsk text, vilket ger klarhet i vilket stöd som behövs. Vid farmaceutiska fakulteten har resultat från nybörjarenkäter bl.a. lett till inrättande av ett nätbaserat självtest för att ge studenterna indikationer på eventuellt behov av repetition inför programstart. För utbildningen på forskarnivå tjänar uppföljningen av individuella studieplaner i kombination med universitetsövergripande doktorandundersökningar som verktyg för att fånga upp problem i lärandemiljön.

Utöver dessa kontinuerliga utvärderingar genomförs tematiska studier med utgångspunkt från olika aspekter av studenternas lärandemiljö, t.ex. en studie om forskningsanknytning.⁵¹ Andra exempel är den tidigare nämnda undersökningen om studieavbrott och en studie av studenters upplevelser av kurser med engelska som undervisningsspråk samt en studie av studenters erfarenheter av forsknings- och arbetslivsanknytning inom olika utbildningsprogram.

Reflektioner och utvecklingsområden

Uppsala studentkår driver frågan om ett minsta godtagbart antal lärarledda undervisningstimmar per vecka, vilket bl.a. varit föremål för diskussion i samverkansgruppen. Medan UU helt delar uppfattningen att omfattningen av lärarkontakt är en kvalitetsfråga, går åsikterna isär i fråga om det ska regleras på ett för universitetet enhetligt sätt. Arten av lärarkontakt har också betydelse för dess värde. Ett mindre antal undervisningstimmar i liten grupp, präglade av flitig interaktion mellan lärare och studenter, är mer betydelsefullt än ett större antal föreläsningstimmar i stor grupp. Även om inget centralt beslut finns i

frågan, har den samhällsvetenskapliga fakulteten redan utarbetat rekommendationer för lärarnas undervisningstid i syfte att öka undervisningstiden per student.

Diskussioner om fenomenet skuggdoktorander resulterade i att rektor 2008 tillsatte en arbetsgrupp i syfte att förebygga problemet. Bland de åtgärder gruppen rekommenderade fanns tydliga hemsidor med regelverket, utbildningsinsatser för både handledare och doktorander, tydliggörande av fakultetsnämndernas ansvar och närmare belysning av doktorandernas uppfattning om antagningsprocessen. Resultaten från 2008 års doktorandundersökning visar att närmare 80 % av universitetets doktorander är neutrala eller nöjda med antagningsprocessen. De som är missnöjda efterlyser bl.a. tydligare information inför antagningen, bred utlysning av alla tjänster och att fler än den blivande handledaren är involverade vid bedömning av de sökande. Några få forskarstuderande beskriver att de inför antagning befunnit sig i en skuggdoktorandliknande situation. Det ska sägas att själva begreppet skuggdoktorand är omdiskuterat och att universitetet och dess doktorander har delvis olika uppfattning om definitionen.

Den breddade rekryteringen har berikat lärandemiljön vid UU, med den mångfald perspektiv den tillför, såväl socialt som i undervisningssituationen. Samtidigt medför kulturella skillnader i synsätt och språklig bakgrund utmaningar med bäring på kvalitetsarbetet. Det reser nya krav på personalens kulturella kompetens och, vid bristande kunskapsbas hos studenterna, ökade stödinsatser. Sannolikt behöver arbetet med att tillvarata olika perspektiv och se dem som en tillgång utvecklas, liksom arbetet med att balansera krav och stöd så att alla studenter med en examen från UU är väl rustade för sina framtida arbetsuppgifter.

VI. Systematisk insamling av information om utbildningarnas kvalitet

Statistiska uppgifter rörande ekonomi, personal, studenter, lokaler och publikationer samlas in löpande i universitetets olika databaser. Information förs sedan över till GLIS, dvs. Generellt LedningsInformationsSystem, vid planeringsavdelningen. De uppgifter i GLIS som rör studenter hämtas i första hand från Uppdok, ett datorbaserat studiedokumentationssystem som omfattar studerande på alla nivåer och som handhas av studerandebyrån. Uppgifter förs även över från personalsystemet PRIMULA.

Statistiska uppgifter från GLIS används för att på ett överskådligt sätt följa trender i olika avseenden och på olika nivåer inom universitetet. Kvantitativa data från GLIS rapporteras och analyseras löpande, särskilt inför verksamhetsplanering och årsredovisning. Ett exempel på detta är en redovisning och analys av utbildningen på olika nivåer och vid olika fakulteter med avseende på mål, uppdrag och resultat från 2008.⁵² Fakulteter och institutioner använder på motsvarande sätt uppgifter för sin egen verksamhet. Samtliga fakulteter analyserar utbildningen med avseende på bl.a. genomströmning, könsfördelning och ålderssammansättning. Vid t.ex. farmaceutiska fakulteten presenteras och analyseras nyckeltalen på lärardagar, och det har bl.a. föranlett marknadsföring av utbildningarna gentemot underrepresenterat kön (män). Inom flera fakulteter sker dessutom fördelning av anslag med utgångspunkt från olika nyckeltal, som t.ex. publiceringsdata, avlagda examina, externa medel och lärarkårens kompetens.

Samliga anställda inom UU har tillgång till standardrapporter i GLIS och önskas mer fördjupade analyser ger Kompetensforum återkommande kurser i GLIS-programmet ProDiver på uppdrag av planeringsavdelningen. En särskild Uppdok-kurs vänder sig till studierektorer, studievägledare och andra som arbetar inom grundutbildningsområdet. Strävan är att förse alla nivåer med verktyg för att hämta och analysera data, som ingående belyser den egna verksamheten.

De uppgifter som genereras ur GLIS kompletteras med andra uppgifter som rapporteras från olika delar av verksamheten. PU bidrar t.ex. årligen med fakultetsvisa sammanställningar av antalet deltagare i den grundläggande pedagogiska utbildningen och handledarutbildningarna till UUs årsredovisning. KoU bidrar med uppgifter från alumnstudier och andra utvärderingar.

Planeringsavdelningen, med KoU, ser över möjligheten att i än större utsträckning kunna följa upp verksamhetens kvalitet med hjälp av nyckeltal. Ett exempel på mer genomförd användning av nyckeltal finns redan i form av jämställdhetsindikatorer. De är avsedda att utgöra värdemätare på hur väl UU lyckas med sina jämställdhetsinsatser. Indikatorerna ska inte ersätta kvalitativa analyser och är inte heller entydigt korrelerade till jämställdhet. Där indikatorerna tyder på brister behövs därför uppföljning genom kvalitativa analyser innan bestämda slutsatser kan dras och förslag till åtgärder formuleras. På så vis kan jämställdhetsindikatorerna ge stöd för prioriteringar inom jämställdhetsarbetet.

Reflektioner och utvecklingsområden

Som framgår ovan används redan idag nyckeltal för uppföljning av verksamheten, men en vidareutveckling har initierats med målet att identifiera en uppsättning nyckeltal som kan definieras som kvalitetsindikatorer för verksamheten. Valet av kvalitetsindikatorer är dock grannliga. Validiteten måste vara god och valet av indikatorer bör utgå från vad som avses med god kvalitet i verksamheten enligt UUs mål och strategier. De bör också utvärderas i relation till den lokala kontexten. Det som är ett bra värde på en kvalitetsindikator i en verksamhet kan vara mindre bra i en annan, allt i relation till verksamhetens förutsättningar. Kvantitativa data har fördelen av att vara lätta att följa upp över tid och inte belasta verksamheten nämnvärt, när det väl finns etablerade system. Likväl kommer även fortsättningsvis kvalitativa uppföljningar att behövas för en fullständig bild. Ett system med kvalitetsindikatorer ska dessutom lätt kunna integreras i arbetet med verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning med stöd av UUplus, UUs nya planerings- och uppföljningssystem, som är under utveckling. Där ska finnas utrymme för analys av kvalitetsindikatorerna och beskrivning av vidtagna åtgärder. UUplus kommer att bestå av en budgetmodul, en modul för verksamhetsplanering (VP) och en bemanningsmodul.

VII. Information till allmänheten

I universitetets kommunikationspolicy anges att informationen ska präglas av fördomsfrihet, relevans, saklighet, tillgänglighet, tydlighet och öppenhet.⁵³ I policyn anges tio olika målgrupper för informationen däribland allmänheten, studenter (potentiella, nuvarande och alumner) samt avnämare.

I samband med studentrekrytering framställs kurskatalog och annat informationsmaterial om att vara student och studentliv vid UU. Informationen i kurskatalogen kvalitetssäkras genom ett iterativt förfarande mellan institutioner, fakultetsnämnder, antagningsenheten och redaktionen, vilken avslutas med att katalogen fastställs av rektor. Via länkar från kurskatalogen kan man även nå Studentportalens s.k. publika sidor, där exempelvis en lärare redan före kursstart kan göra information om schema, uppläggning, den egna forskningsprofilen m.m. tillgänglig. Informationsavdelningen har formulerat skrivråd för webben för att främja god kvalitet och prefekten ansvarar för att webben används rätt med hänsyn till etiska och juridiska aspekter. Riktad information ges till gymnasieskolor på besök och genom att studievägledare och studentinformatörer från universitetet reser ut till gymnasieskolor i landet.

Förutom det material som direkt vänder sig till studenter, ger UU ut årsskriften Horisont. Magasinet ger en populärvetenskaplig och lättillgänglig bild av universitetets breda verksamhet inom alla områden och ges ut på svenska och engelska. Därutöver går det att via universitetets hemsida nå rapporter, utredningar, utvärderingar, policydokument, riktlinjer m.m. som produceras inom förvaltningens avdelningar, centrumbildningar, institutioner etc. Över 4 000 doktorsavhandlingar, de flesta i fulltext, och ett stort antal forskningsrapporter, examensuppsatser och andra publikationer finns strukturerat sökbara i det av UB utvecklade DiVA-systemet, som också används av över 20 andra lärosäten. Samma databas innehåller referenser till allt publicerat material av forskare och andra anställda vid UU. Databasen innehåller nära 80 000 publikationer. Till detta ska läggas den gemensamma forskningsdatabasen som på ett övergripande sätt presenterar alla forskningsområden, ofta med koppling till utbildningen.

Ett objektiva mått på att universitetets information på webben är omfattande och tillgänglig är de mätningar som det spanska Cybermetrics Lab utvecklat. Deras metod (Webometrics) visar att av drygt 13000 universitet från hela världen som utvärderats placerar sig UU bland de 100 bästa.

Kvalitetsarbete på områdes-, fakultetsnivå

Utöver universitetsgemensamma åtgärder för att nå och introducera gymnasieelever till universitetsstudier, har flera fakulteter sin egen informationsverksamhet. Förutom hemsidor för respektive fakultet sänds broschyrer ut och olika former av uppsökande verksamhet respektive inbjudan av gymnasieelever till UU är vanligt. Studenterna är ofta involverade i denna verksamhet. FaS står t.ex. värdar för en återkommande gymnasiehelg, då gymnasieelever bjuds in till Uppsala för att få information samt smakprov på undervisning och sociala aktiviteter.

Ett exempel på särskilt utvecklat rekryteringsarbete på grund av sviktande söktryck återfinns vid TekNat. De har utvecklat en broschyr, som skickas till alla som läser naturvetenskap och teknik på gymnasiet årskurs 2 och 3 i Sverige. Den sänds även till studie- och yrkesvägledare på skolor, Infotek, arbetsförmedlingar m.m. och den finns att beställa på nätet. Materialet revideras årligen och finns på engelska,

ryska och kinesiska. Fokusgruppsintervjuer används för att anpassa informationsmaterialet till målgruppen. Eftersom könsfördelningen på de teknisk-naturvetenskapliga utbildningarna är ojämn väljs bildmaterialet med jämn könsfördelning. Förutom det skriftliga materialet har fakulteten hemortsambassadörer, deltar i studerandebyråns gymnasieresor, arrangerar högskoledagar, deltar på mässor etc. Samtliga aktiviteter utvärderas årligen för att utveckla informationen och göra verksamheten effektiv. För information till näringslivet har TekNat en egen webbplats som beskriver och synliggör kontaktvägar för samarbete med universitetet. I denna finns även den tidigare nämnda jobbportalen där både arbetsgivare och studenter kan göra inlägg.

Reflektioner och utvecklingsområden

UU har, historiskt sett, rekryterat en förhållandevis homogen studentgrupp och enligt det oberoende rankingssystemet URANK⁵⁴ kommer Uppsala på 22 plats av 31 när bredd i rekryteringen bestämmer placeringen. Samtidigt varierar studentgruppens sammansättning avsevärt inom olika utbildningar. Vissa utbildningar rekryterar fortfarande företrädesvis svenska studenter från studievana hem, medan andra utbildningar har en betydande andel studenter med annan bakgrund. Detta medför att strategier för ökad mångfald får olika fokus beroende på utbildning. Den gemensamma nämnaren är dock att samtliga utbildningar ska sträva efter en god bredd i rekryteringen. Det ställer krav på informationsarbetet i form av medvetna strategier för att nå underrepresenterade grupper, som i fallet med TekNats bildpolicy enligt ovan.

Enheten för verksamhetsstöd vid universitetsledningens kansli driver ett arbete med syfte att öka kvaliteten på universitetets webb. Bl.a. utvecklas gemensamma publiceringslösningar som ska underlätta för innehållsproducenter och göra det lättare för besökare av webbplatsen att hitta information genom att den presenteras på ett enhetligt sätt.

VIII. Övergripande värdering – starka sidor och områden i behov av utveckling

Som framgår av rektors förord gav HsV några rekommendationer till UU i samband med 2000 års kvalitetsarbetsutvärdering. Följande har hänt i relation till dessa. En policy för samverkan med det omgivande samhället har formulerats under rubriken Ett universitet i samhället i Mål och strategier. Främjandet av social och etnisk mångfald har förstärkts bl.a. genom etablering av mångfaldsbyrån ESMeralda (Elev, Student, Mångfald) vid US, som bildades 2004 och finansieras av US, UU och Uppsala kommun. Studentinflytandet har bl.a. förstärkts genom inrättandet av betygsombudsmannafunktionen 2001 och genom 2003 års beslut om att studentkårerna ska utgöra remissinstans i ärenden som rör utbildningsfrågor. PU har slutligen bidragit med en omfattande utvecklings- och utbildningsverksamhet om pedagogiska meritportföljer och bedömning av pedagogiska meriter.

År 2009 är UU en verksamhet i ständig utveckling och med en rad tillgångar av betydelse för utbildningskvaliteten. Förekomsten av både bredd och djup i verksamheten är en styrka som ger både studenter och lärare en miljö där verksamheten utvecklas i mötet mellan olika perspektiv. Mångvetenskaplig helhetssyn är en strävan och kreativa mötesplatser byggts upp vid flera forsknings- och utbildningscentra. Den omfattande forskningen ger också goda förutsättningar för ett nära samband mellan utbildning och forskning, inte minst genom kunniga lärare. Dessutom finns en rad stödfunktioner att tillgå för studenterna. Samverkan med avnämare bidrar till ständig uppdatering av utbildningarna i relation till omvärlden. Studentlivet vid UU med aktiva kårer, nationer, politiska partier, studentföreningar, ett rikt kulturliv och Studenthälsans verksamhet är en stor tillgång för universitetet, enskilda studenter och lärare.

Det systematiska kvalitetsarbetet har en förhållandevis lång tradition vid UU. Styrdokument för kvalitetsarbetet har funnits sedan en längre tid, liksom en kvalitetskommitté, ett rektorsråd för kvalitetsfrågor och en stödfunktion för kvalitetsarbetet. En längre tid med etablerade uppföljningsrutiner, som exempelvis alumnstudier, möjliggör uppföljning över tid och har påverkat kvalitetskulturen inom verksamheten gynnsamt.

Den största kraften i kvalitetsarbetet är dock den inneboende kvalitetsmedvetenhet som finns hos universitetets personal på alla nivåer. Personalens professionalism och högt ställda akademiska ambitioner, med ett stort engagemang för uppgiften och en öppenhet för kontinuerlig omprövning, är en

nödvändig förutsättning för ett gott kvalitetsarbete. En andra grundförutsättning är bidraget från UUs engagerade, kritiska och motiverade studenter, som en oavskiljbar del av den treenighet som universitetet består av: studenter, lärare och annan personal.

I UUs förhållningssätt ingår att inte slå sig till ro, och de utmaningar som universitetet nu står inför redovisas i de avsnitt i självvärderingen som rymmer reflektion och framtida utvecklingsområden. Som framgår har **åtgärder redan initierats med syfte:**

- att skapa en tydlig struktur med relevanta styrdokument, som relaterar till varandra, används i verksamheten och som ger mottagaren uppdrag som är rimliga i sin omfattning,
- att utveckla en väl integrerad redovisning av kvalitetsarbetet som främjar kvalitetsutveckling och inte för fokus från kärnverksamheten genom att vara för administrativt krävande. I det ingår identifiering av valida kvalitetsindikatorer och utveckling av former för kvalitativ uppföljning inom ramen för verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning,
- att utvärdera hur den nya utbildningsstrukturen, med krav på mål uttryckta som förväntade studieresultat, har påverkat formerna för examination. Därutöver att undersöka examinatorns roll, liksom hur utbildningsansvariga säkerställer att examinationen är individuell,
- att göra en översyn av kursvärderingsarbetet med fokus på främjande av höga svarsfrekvenser och introduktionen av ett universitetsgemensamt kursvärderingsverktyg,
- att se över rekryteringsprocessen för lärare, så att den blir snabb, tillförlitlig och bidrar till en högkvalificerad lärarkår vid UU,
- att öka undervisningsuppgiftens meritvärde, genom att utveckla formerna för dokumentation och bedömning av pedagogiska meriter och genom att skapa incitament för lärare att lägga kraft på undervisningen,
- att ge prefektgruppen ökat stöd, så att de har fullgoda möjligheter att anta sin centrala roll för det integrerade kvalitetsarbetet,
- att implementera kraftpaket för jämställdhet, så att alla studenter och all personal ges samma möjligheter och tas tillvara i samma utsträckning oavsett kön,
- att förhindra förekomsten av skuggdoktorander, så att alla forskarstuderade har en stabil och tydligt reglerad studiesituation,
- att omhänderta fördelarna och hantera utmaningarna med det breddade studentunderlaget, så att alla studenter rustas väl inför framtiden.

Därutöver krävs **förstärkning av det arbete som innebär:**

- att tydliggöra UUs organisation för såväl personal som studenter, så att alla vet var beslut fattas, och därmed kan verka effektivt oavsett utgångspunkt,
- att, tillsammans med kårerna och andra studentsammanslutningar, verka för ökad utbildningskvalitet genom att stimulera alla studenters engagemang i sin utbildning genom exempelvis kursvärderingar och studentrepresentantskap,
- att utveckla samverkan med avnämare och andra omvärldsrepresentanter, så att studenterna är väl förberedda för arbetslivet och samtidigt kan bidra till dess utveckling,
- att säkerställa att de akademiska värden och arbetsformer, som är centrala för UUs kvalitetskultur, hålls levande och kommer såväl personal, doktorander som studenter till del,
- att säkerställa att grundlig uppföljning av individuella studieplaner sker och därmed ger möjlighet att effektivt fånga upp och åtgärda eventuella problem i enskilda doktoranders forskarutbildning,
- att ge lärare större utrymme för kollegialt utbyte, pedagogisk fortbildning, forskning och reflektion, så att deras professionalism ständigt utvecklas och kommer studenterna till del,
- att integrera den kollegiala handledningen som ett verktyg för kompetensutveckling och en självklar del av kvalitetskulturen,
- att tillse att alla studenter får tillräckligt med lärarkontakt och att denna präglas av interaktion och återkoppling.

Beskrivningar av fakulteternas kvalitetsarbete

Humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet

Teologiska fakulteten

Teologiska fakulteten är UUs minsta fakultet, och inrymmer, liksom juridiska fakulteten, endast en institution. Teologiska fakultetens och institutionens kvalitetsarbete sammanfaller därför i allt väsentligt. Fakultetsnämnden är också institutionsstyrelse. Teologiska fakultetens dekanus är ordförande i fakultetsnämnden. Fakultetsnämnden är också det organ som fastställer samtliga utbildningsplaner och kursplaner för utbildning på grund- och avancerad nivå, liksom allmänna studieplaner på forskarnivå.

Teologiska institutionen är indelad i sex kunskapsområden, som vart och ett leds av ett områdeskollegium. Dessa kunskapsområden motsvarar de fem huvudområdena religionshistoria, religionsbeteendevetenskap, bibelvetenskap, kyrko- och missionsstudier samt tros- och livsåskådningsvetenskap. Därutöver finns ett kollegium för biområdet yrkesrelaterad religionsvetenskap, som i sig innefattar bl.a. ansvaret för de kurser som särskilt vänder sig till studerande på lärarprogrammet, liksom ansvaret för de pastoralteologiska kurser som ges vid fakulteten. Det finns också ett särskilt kollegium med ansvar för A-kursen i religionsvetenskap. Kvalitetsarbetet inom utbildning på grund- och avancerad nivå sker inom teologiska fakultetens sex kunskapsområden. Kollegierna utvärderar löpande kurser genom olika typer av kursvärderingar. Kursvärderingarna sammanställs och underlag och sammanställning lämnas till studierektor. Studierektor går dessutom igenom alla kursvärderingar vid fakulteten och initierar vid behov utvecklingsarbete grundat i resultaten av värderingarna.

Utbildningen på forskarnivå regleras av de allmänna studieplanerna. En omfattande revidering av samtliga allmänna studieplaner gjordes under 2007 för att anpassa dessa till den nya Bolognastrukturen. Det främsta instrumentet för det kontinuerliga kvalitetsarbetet inom utbildning på forskarnivå är emellertid de individuella studieplanerna. Dessa studieplanerna revideras en gång per år av handledare och doktorand och lämnas för granskning till fakultetens utbildningsledare. Efter föredragning av utbildningsledaren fastställer sedan prodekanen studieplanerna. I de fall där så är nödvändigt, kontaktar utbildningsledaren handledare och doktorand för att diskutera de problem som studieplanen ger vid handen.

Styrdokument

Fakultetsnämnden har med utgångspunkt i universitetets centrala regler fastställt ett antal regler och riktlinjer som beskriver hur kvalitetssäkringen ska ske. Bland dessa kan nämnas plan för likabehandling, riktlinjer för stöd till studenter med funktionshinder, riktlinjer för utbildning på forskarnivå och riktlinjer för kursvärderingar.

Kvalitetsförbättrande åtgärder

Åren 2001 och 2008 redovisade enheten för kvalitet och utvärdering vid UU undersökningar bland alumner vid teologiska fakulteten om hur de uppfattade sin tidigare utbildning. Vid båda dessa undersökningar har alumnerna påtalat behovet av en tydligare koppling mellan de akademiska studierna och den framtida yrkesverksamheten. I samband med Bolognaomläggningen skapades ett nytt område vid fakulteten, kallat yrkesrelaterad religionsvetenskap. Inom detta område har flera nya kurser utvecklats med tydlig relevans och koppling till yrkeslivet. Flera av kurserna innehåller moment med verksamhetsförlagd utbildning. Yrkesrelaterad religionsvetenskap kan numera utgöra biområde i examen. Fakulteten vill framhålla att alumnstudierna är ett mycket viktigt instrument för fakultetens långsiktiga arbete med kvalitetsförbättring. Inrättandet av området Yrkesrelaterad religionsvetenskap är ett tydligt exempel på hur alumnstudierna konkret har bidragit till kvalitetshöjande åtgärder. I samband med inrättandet av detta område har fakulteten också utvecklat sina avnämmarkontakter.

Främjande av kvalitetskultur

Fakultetens studierektor planerar och genomför varje termin så kallade pedagogiska dagar. Dessa heldagar utgör pedagogisk fortbildning för alla lärare. Fakultetens jämställdhetskommitté arrangerar dessutom återkommande en halvdag om forskning och jämställdhet, i syfte att förbättra jämställdheten bland fakultetens forskare.

Under perioden 2008-11 kommer alla lärare att erbjudas handledarutbildning. På grundnivå bör så många som möjligt av de tillsvidareanställda gå igenom en grundläggande utbildning. Detta torde förbättra institutionens låga genomströmning på uppsatskurserna. På forskarnivå ska samtliga handledare vid

periodens slut ha gått igenom en handledarutbildning. Under 2009 kommer utbildningen särskilt att fokusera de biträdande handledarnas arbete.

Viktiga stödfunktioner

För kvalitetsarbetet vid teologiska fakulteten finns flera viktiga universitetsgemensamma stödfunktioner. Den främsta är Enheten för kvalitet och utvärdering, som inte minst med sina alumnstudier ger ett ovärderligt underlag för fakultetens strategiska kvalitetsarbete. Enheten för universitetspedagogisk utveckling, liksom Uppsala Learning Lab är andra viktiga funktioner.

Examination

Fakultetsnämnden fastställer samtliga kursplaner vid teologiska fakulteten, vilket säkerställer att kursplanerna följer målen i examensordningen. De allmänna studieplanerna för utbildning på forskarnivå är på samma sätt fastställda av fakultetsnämnden. I dessa är examensordningens mål för utbildning på forskarnivå tydligt integrerade. Genom att lärarna har varit delaktiga i arbetet med att ta fram utbildningsplaner för fakultetens utbildningar och aktivt deltar i kursplanearbetet, säkerställs att kurs- och utbildningsplanernas mål integreras i såväl undervisning som examination.

Bestämmelser, tillvägagångssätt och kriterier för bedömning och examination förmedlas i kursplaner och i de detaljscheman som studenterna får vid kursstart. Vid fakulteten har man strävat efter att skriva de förväntade studieresultaten ur ett studentperspektiv och efter att göra dem så begripliga som möjligt för studenten. I samband med kursplanerevisionerna sker diskussion om examinationsformer och bedömningskriterier. Den pedagogiska fortbildningen vid fakulteten har vid ett flertal tillfällen handlat om examination. Samtliga lärare är forskarutbildade och doktorander undervisar inom sina specialområden och har pedagogisk grundutbildning.

Lärandemiljö

Teologiska institutionen har två studievägledare som arbetar för att studenterna ska få den information kring kurser, utbildningsordning och yrkesval de efterfrågar. Studievägledning erbjuds kontinuerligt under hela terminen, med enskilda studenter såväl som i grupp. Varje termin ger studievägledningen ett seminarium riktat till nya studenter vid universitet samt ett seminarium där man får information om vidare studier inom grund- och avancerad nivå samt yrkesval. Därtill erbjuds särskilt stöd till studenter med funktionshinder i form av rådgivning, information om universitetets olika hjälpmedel samt kontakter med lärare inför kursstart så att de i god tid är medvetna om förekommande fall av särskilda behov.

Uppföljning

Fakultetskansliet och institutionen gör fortlöpande uppföljningar av verksamhetens utveckling. Nyckeltal tas fram inte minst genom Diver, som är en mycket viktig resurs för en systematisk uppföljning. Utvecklingen redovisas kvartalsvis till fakultetsnämnden. Teologiska fakulteten är, som påpekats, en liten fakultet. Därmed är det lätt att genom kontinuerliga utsökningar ur de administrativa systemen få fram relevanta nyckeltal.

Övergripande värdering

Fakultetens organisation i kunskapsområden är en tillgång i kvalitetsarbetet genom att samtliga lärare blir delaktiga inom de fält de själva undervisar och forskar inom. Organisationen är emellertid stor och ställer stora krav på att prefekt (och studierektorer) kan leda arbetet i områdeskollegierna och i kontakter med vetenskapsområdena.

Den största styrkan i teologiska fakultetens kvalitetsarbete är närheten mellan de olika beslutande och utförande delarna i verksamheten. Fakultetsnämnden har möjlighet att följa arbetet och bevaka kvalitetsfrågorna på en detaljnivå som inte låter sig göras på större fakulteter. Fakulteten måste samtidigt konstatera att det systematiska kvalitetsarbetet, inte minst inom utbildning på forskarnivå, måste förbättras. Inom utbildning på forskarnivå finns inte på samma sätt som i utbildning på grundnivå fortlöpande uppföljningar av utvärderingskaraktär. Fakultetsnämnden kommer under 2009 att prioritera kvalitetsarbetet inom utbildning på forskarnivå.

Juridiska fakulteten

Det är institutionens övertygelse att det är inom ramen för varje enskild kurs eller motsvarande som det huvudsakliga kvalitetsarbetet ska pågå. Detta sker i interaktion dels lärarna emellan, dels mellan lärare och studenter. Juridiska fakultetens viktigaste roll i kvalitetsarbetet är att stimulera lärarna och studenterna, stödja dem i utvecklingsarbete, ordna de institutionella betingelserna på bästa sätt samt att samla kunskap och sprida den inom fakulteten.

Vid fakulteten finns ett program för kvalitetssäkring avseende grundutbildningen. Kvalitetssäkringen sker bl.a. på följande sätt. Studenterna deltar i det löpande kvalitetsarbete som sker kontinuerligt inom varje kurs genom bl.a. interaktion mellan lärare och studenter. Varje gång en kurs ges företas minst en skriftlig studentutvärdering. På grundnivån är vissa av de frågor som ställs obligatoriska och gemensamma för att möjliggöra en senare större samlad utvärdering. Muntliga överläggningar med studentrepresentanter formaliseras i ett system med kursråd som hålls efter kursens avslutning och ibland – på terminskurser – vid mitten av kursen.

Efter varje fullgjord kurs ska kursföreståndaren presentera en kursrapport som bl.a. bygger på student- och lärarutvärderingar av den genomförda kursen. Rapporterna innehåller även viss statistik, sammanställning av kursvärdering, protokoll från kursråd och den senaste tentamensskrivningen i kursen. För att underlätta för utbildningsutskottets ledamöter och studenterna att ta del av rapporterna ska dessa upprättas enligt en gemensam mall. Rapporterna ligger till grund för diskussion, uppföljning och eventuellt ändrade kursplaner. Dialogen mellan företrädare för de enskilda kurserna och utbildningsutskottet kan vara intensiv kring dessa rapporter. De hålls tillgängliga för institutionens alla studenter och ger också utomstående en god bild av vad som förekommer i varje kurs.

I de olika kurserna uppmärksammas således – genom studenternas, lärarlagens och kursföreståndarnas utvärderingar – kontinuerligt större och mindre problem som åtgärdas. Utöver studenternas inflytande på kursnivå finns följande inslag av studentinflytande – som alla gagnar kvalitetsarbetet – i verksamheten. Fakulteten/institutionen stöder studieutskottets verksamhet. Studenterna är representerade i de flesta fakultetsinterna organ, som fakultetsnämnden, utbildningsutskottet och jämställdhetsgruppen samt i diverse mer tillfälliga arbetsgrupper och liknande. Fakulteten samarbetar med och stöder flera studentföreningar.

Som ett led i en utvärdering av hela grundnivån – de tre första årens terminslånga, obligatoriska kurser – på juris kandidatprogrammet gjordes 1995 en studentutvärdering som omfattade grundnivån, vilken delvis låg till grund för en utvärdering 1995. Sådana studentutvärderingar genomförs numera kontinuerligt och en studentutvärdering omfattande hela programmet görs av varje student som tar ut examen. 2002 gjordes en utvärdering av hela utbildningen. Dessutom har självvärderingar gjorts i olika sammanhang för utvärderingar inom UU och för HsVs utvärderingar av juristutbildningar.

Kvalitetsarbetet har resulterat i många större och mindre förändringar. Läroböcker kan exempelvis bytas ut om det finns befogad studentkritik mot dem och kursers uppläggning kan förändras under samma förutsättning. Om det via enkäter framkommer att studenterna upplever en brist på fördjupningskurser inom vissa områden försöker institutionen rätta till detta; exempelvis fanns det för några år sedan berättigad studentkritik för att det saknades fördjupningskurser inom det immaterialrättsliga området. En lektor med kompetens inom detta anställdes bl.a. därför.

Ansvar för undervisningens uppläggning och utförande måste enligt institutionens uppfattning ligga hos de undervisande lärarna. Fakultetsstyrelsens och utbildningsutskottets uppgifter koncentreras till angivande av kvalitetsmål, organisatoriska och ekonomiska ramar, pedagogisk samordning, uppföljning, utvärdering och allmänt utvecklingsarbete. I juristprogrammets sex stora obligatoriska terminskurser finns *lärlagar* av varierande storlek. Dessutom finns det ytterligare ett par *lärlagar* som är knutna till kurser senare i utbildningen (Rättshistoria och allmän rättslära samt Miljö rätt). *Lärlag*en sammankallas och leds av en kursföreståndare men till stor del fungerar de som ett kollegium där många olika frågor diskuteras och praktiskt taget allt beslutas gemensamt. En särskilt viktig uppgift för *lärlaget* och kursföreståndaren är att bidra till att det upprättas sådana relationer mellan erfarna och mindre erfarna lärare att de pedagogiska idéerna och erfarenheterna kan diskuteras på ett öppet och konstruktivt sätt och att de nya lärarna får ett bra stöd. De flesta *lärlagar* diskuterar den pedagogiska uppläggnings och innehållet inför varje seminarium. Tanken är att det dessutom inom varje *lärlag* ska finnas ett slags

mentorsfunktion. I mentorskapet ingår att utveckla förmågan att samtala, lyssna, stödja och vara konstruktiv. 92 procent av lärarna anser att arbetet i deras lärarlag fungerar mycket bra eller bra.

Vid två utbildningsdagar per läsår diskuterar lärare, studenter och administratörer kvalitets- och pedagogiska frågor. Arbetet med att implementera intentionerna och idéer i institutionens sätt att arbeta med kvalitet är den mest prioriterade kvalitetsfrågan framöver. Det stöd institutionen får med alumnenkäter från Enheten för kvalitet och utvärdering inför HsVs utvärderingar är särskilt viktigt. Dessutom är såväl kvalitets- och utvärderingsenhetens som PU:s funktion som bollplank i kvalitetsfrågor värdefulla.

Bedömning och examination av studenter

Den senaste ordinarie tentamen ska bifogas den ovan nämnda kursrapporten och i denna rapport ska kursföreståndaren beskriva och värdera examinationen. Liksom alla andra frågor som behandlas i samband med kursrapporten kan detta bli föremål för diskussion mellan kursföreståndaren och studierektor. Vid de avslutande kursråden finns en punkt om examinationen med. Examinationen diskuteras oftast i lärarlagen. Information om examinationen till studenter finns i tryckt form och på webben.

Examinationsuppgifter görs och rättas av kompetenta lärare. På Terminskurs 1 finns en övningstenta. Den följs av en tentamensgenomgång i små studentgrupper. I övrigt har institutionen inte funnit någon kungsväg för att göra tentamina till inlärnings- och utvecklingstillfällen. Övriga examinationsinslag – PM, hemtentor och muntliga redovisningar – följs av feedback till studenterna.

Personalens kompetens och möjligheter till kompetensutveckling

Kvalifikationer och kompetens säkerställs dels vid anställningen, dels kontinuerligt genom lärarlagens verksamhet. Institutionen arrangerar vidare utbildningsdagar, lärarna deltar i universitetets pedagogiska kurser och det finns särskilda medel avsatta för pedagogisk utveckling av undervisningen.

Universitetsadjunkter och universitetslektorer har en undervisningsskyldighet om 400 undervisningstimmar (å 45 minuter) årligen. Befordrade professorer har en undervisningsskyldighet om 200 undervisningstimmar (å 45 minuter) årligen och lärostolsprofessorer har en undervisningsskyldighet om 115 undervisningstimmar (å 45 minuter) årligen. Resterande arbetstid är avsedd för forskning och administration.

Lärandemiljö, resurser och stöd till studenterna

Frågor om stöd till studenter och en god lärandemiljö beaktas löpande i arbetet med verksamhetsplaneringen och det resurser avsätts. Det finns exempelvis flera studievägledare vid institutionen som arbetar med studentfrågor och studentstöd.

Insamling och användning av nyckeltal och annan information

Institutionen har som högsta prioritet att fullgöra utbildningsuppdraget vilket följs upp kontinuerligt. I övrigt används nyckeltal etc. mest ad hoc. Vår utbildningsreform var exempelvis initierad för att genomströmningen var för låg. Det resursfördelningssystem som används för att fördela resurser mellan de olika kurserna är datoriserat.

Information till allmänheten sker genom hemsidor, universitetets katalog, egna broschyrer och gymnasiebesök. Institutionen kontrollerar och uppdaterar informationen kontinuerligt. Fakulteten besvarar en mängd lagstiftningsremisser och dessa remissvar är tillgängliga för allmänheten på hemsidan.

Historisk-filosofiska fakulteten

Kvalitetsarbetet inom historisk-filosofiska fakulteten bedrivs kontinuerligt inom de två huvudområden utbildning och forskning. Kvalitetsarbetet bedrivs på alla nivåer, fakultetsnämnd, fakultetskansli, institutioner, avdelningar och ämnen.

Kvalitetsarbete kretsar kring begrepp som förnyelse, internationalisering, forskningsanknytning, studentcentrering och tvärvetenskap.

Arbetet styrs av de dokument som universitetet har fastställt centralt. Fakultetsnämnden har också fastställt ett antal styrdokument. Institutioner har i den mån det behövs också egna dokument. Som exempel på fakultetsdokument kan särskilt två nämnas: Riktlinjer för examensarbeten inom fakulteten samt Riktlinjer för administration av fakultetens övergripande mastersprogram i humaniora.

Kvalitetsarbetet är organiserat inom institutionerna i särskilda arbetsgrupper som arbetar med konkreta projekt, t.ex. nya utbildningsprogram. Det kontinuerliga kvalitetsarbetet på institutionerna centreras kring lärarmötet. Alla institutioner har regelbundna lärarmöten där utbildningsfrågorna diskuteras och förankras innan de vid behov remitteras till en särskild grupp eller direkt läggs upp för institutionsstyrelsen. Lärarnas initiativ diskuteras först i institutionsstyrelsen och beroende på förslaget karaktär kan institutionen genom studierektor kontakta fakultetens utbildningsledare för diskussioner.

Kvalitetsarbetet belyses bäst genom några konkreta exempel.

1. Med början 2001 reformerades hela fakultetens D-nivå från en termins kurser till två termins magisterkurser. Detta arbete bedrevs på alla nivåer under två år och sju sattes 2003. Fakulteten fick på det sättet som första fakultet i landet en avancerad nivå. När den nya examensordningen genomfördes 2007 hade fakulteten i princip gjort alla de förändringar som krävdes. De nya magisterkurserna fick mycket goda omdömen i alla HsVs ämnesutvärderingar.

2. Som ett sätt att tillmötesgå studenternas önskemål om ökat fokus på arbetslivsanknytning utvecklades inom tre institutioner lika många kandidatprogram. Dessa startade HT08 och hade ca 50 förstahandssökande var.

3. Fyra nya kandidatprogram planeras för start läsåret 2009-10 varav tre i samarbete med institutioner från språkvetenskapliga fakulteten och samhällsvetenskapliga fakulteten.

4. Sedan 2005 ges två internationella mastersprogram, också de initierade före Bolognaprocessens genomförande.

5. Inom utbildning på forskarnivå har fakulteten inrättat befattningar som studierektor för utbildning på forskarnivå vid alla institutioner. De har en kontinuerlig kommunikation med fakultetsledningen. Problem och idéer fångas in och leder till förslag och förbättringar. Kvaliteten inom utbildning på forskarnivå är mycket hög. Det bästa beviset för detta är att nästan alla fakultetens doktorer får kvalificerade arbeten förhållandevis kort tid efter examen. De har också varit mycket framgångsrika i bl. a. Vetenskapsrådets utlysningar av forskarassistentanställningar och forskningsprojekt.

6. Inom forskning har fakultetsnämnden sedan ett antal år satsat strategiska medel för att öka kompetensen bland den fast anställda lärarkåren. Lektorer kan räkna med forskningsmedel för att kunna genomföra forskning med målet att bli befordrad till docent eller professor.

7. Under de senaste tio åren har fakulteten utvecklat tre nya ämnen på forskarnivå samt tagit över ett ämne från en annan fakultet. Inom grundnivå och avancerad nivå har fakulteten utvecklat fyra nya huvudområden, ett av dem har blivit fakultetens största när det gäller examina på avancerad nivå.

All denna förnyelse har fakulteten, både ledning och dess institutioner åstadkommit inom ramen för humanioras begränsade resurser.

Genom HsV och Riksrevisionen samt internt initierade projekt som KoF 07 utvärderas fakultetens forskning och utbildning kontinuerligt. Hittills har fakulteten endast vid ett fall fått kritik av HsV som påpekade att ett ämne endast hade en disputerad lärare. Detta åtgärdades omedelbart genom att ytterligare en lärare anställdes i ämnet. I enkäter till våra alumner har universitetets enhet för kvalitet och utvärdering visat att inom huvuddelen av ämnena är studenterna nöjda med sin utbildning och att de också får kvalificerade arbeten efter examen. För att vara en fakultet utan yrkesexamina och med endast generella examina främst på fristående kurser är resultaten mycket bra.

Fakultetsnämnden ansvarar ytterst för all undervisning och forskning. Kontakten mellan fakultetsnämnden och institutionerna äger rum vid månatliga studierektorsmöten där fakultetsledning träffar studierektorerna och studieadministratörerna för grundnivå och avancerad nivå från alla institutioner. Särskilda möten äger också rum med studierektorerna för utbildning på forskarnivå. Dessa möten utgör den viktigaste kommunikationskanalen mellan fakultetsnämnden, som har det yttersta ansvaret för utbildningen, och institutionerna där verksamheten bedrivs. Alla protokoll och minnesanteckningar från lärarmöten och institutionsstyrelsesammanträden finns tillgängliga vid fakultetskansliet.

Språkvetenskapliga fakulteten

Högskoleförordningen anger att fakultetsnämnderna har det yttersta ansvaret för kvaliteten på utbildningen och forskningen inom dess område. Konkret yttrar sig detta ansvar i att fakultetsnämnden kvalitetsgranskar och fastställer utbildningsplaner och kursplaner för utbildning på grund- och avancerad nivå; granskar och fastställer allmänna och individuella studieplaner för utbildning på forskarnivå. (Frågan om förändrad delegationsordning av fastställande av individuell studieplan utreds.) Fakultetsnämnden granskar och fastställer även opponenter och betygskommitté vid doktorsdisputationer samt licentiatseminarium.

Fakultetsnämnden utser två arbetsgrupper för att bereda ärenden för beslut i nämnden nämligen: nämnden för utbildning på grundnivå (NUG), samt nämnden för utbildning på forskarnivå (NUF). Arbetsgrupperna leds av en ordförande som också är ledamot av fakultetsnämnden och består av studierektorerna för respektive nivå, studeranderepresentanter samt utbildningsledaren. Arbetsgruppernas sammansättning säkerställer att arbetet och förslagen förankras på fakultets- och institutionsnivå samt hos studenterna.

I Språkvetenskapliga fakultetsnämndens strategiska plan för perioden 2008 – 2012 (fastställd av konsistoriet 2007-09-27) anges ett antal riktlinjer för fakultetsnämndens kvalitetsarbete. Bl.a. koncentreras utbildningen till 20 huvudområden på grundnivå och 14 huvudområden på avancerad nivå, vilket möjliggör en fokusering av lärarresurser. I linje med detta ökas lärartätheten på grundläggande nivåer till åtta timmar lärarledd undervisning per veckas heltidsstudier. Sammantaget utgör fokuseringen i ett färre antal huvudområden jämte den ökade lärartätheten en kvalitetssäkring av utbildningen.

Den strategiska planen är också ett exempel på konkreta åtgärder som vidtagits som följd av resultat från HsVs ämnesutvärderingar. Dokumentet har lett till konkreta – och långsiktiga – förändringar av institutionernas arbete samtidigt som den försett fakulteten och institutionerna med riktlinjer för att bedöma viktiga aspekter av sitt kvalitetsarbete.

En annan konkret förändring som initierats av fakultetsnämnden är en särskild satsning på att förbättra målen i kursplanerna så att de uttrycks som förväntade studieresultat.

På institutionerna genomförs kontinuerlig granskning av ämneskollegium och – när det gäller utbildningsprogram – programråd. Förslag på förändringar behandlas i sedan berörd institutionsstyrelse. I de fall förändringarna berör behörighet, urval, studieplan eller utbildningsplan fattas slutgiltigt beslut av fakultetsnämnden.

Samtliga institutioner har rutiner för att säkerställa att samtliga studenter får tydliga instruktioner om vad som gäller för examination på kursen i fråga.

Studiebevakarna står för en viktig del det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Genom studiebevakarna får såväl enskilda institutioner som fakultetsledningen kontinuerlig återkoppling från studenterna, vilket möjliggör snabba åtgärder.

Det framstår som en avgörande styrka att kvalitetsarbetet sker i nära samarbete mellan fakultetsnämnden, institutionerna och studeranderepresentanterna.

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Kontinuerligt kvalitetsarbete – organisation och ansvarsfördelning

Inom samhällsvetenskapliga fakulteten finns 13 institutioner och ett forskningsinstitut. Fakultetsnämnden har det övergripande kvalitetsansvaret för de utbildningar som finns inom fakulteten men delegerar en stor del av ansvaret till institutionerna när det gäller fristående kurser och till värdinstitutioner när det gäller utbildningsprogrammen.

Fakultetsnämnden fattar beslut om gemensamma policydokument för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på institutionerna. Nämnden har under senare år tagit beslut om bl.a. följande frågor: Riktlinjer för kursvärderingar (2006-10-05), policy för arbetslivsanknytning av utbildningen (2007-05-31), beslut om att skriftliga riktlinjer för uppsatsarbeten ska finnas i varje ämne, beslut om rekommendationer för lärarnas undervisningstid på grund- och avancerad nivå i syfte att kunna öka den utlagda undervisningstiden per student (2007-05-31), beslut om handlingsplan för mottagande av studenter och för att förhindra studieavbrott bland studenter samt åtgärder för att förbättra studie- och karriärvägledning (2008-06-04), beslut om periodisering och kvalitetssäkring av antagning till forskarutbildning (2004-03-25), prolongation av utbildningsbidrag och anställning som doktorand för doktorander med förtroendeuppdrag, kompletterande riktlinjer för samhällsvetenskapliga fakulteten (2002-10-14), dialog för en bättre forskarutbildning 2005 mm. Nämnden har också fastställt ett dokument för utbildnings- och forskningsstrategier.

Fakultetsnämnden har tillsatt en kvalitetsgrupp som på nämndens uppdrag ska arbeta med fakultetsövergripande kvalitetsfrågor. I gruppen ingår lärare, en doktorand och en student. Viktiga mötespunkter kring kvalitetsarbetet är de regelbundna möten som utbildningsledarna har tillsammans med studierektorer för utbildning på grund- och avancerad nivå respektive forskarnivå. Årligen anordnar fakulteten dessutom ett internt gemensamt för samtliga studierektorer då de teman som tas upp ofta rör kvalitetsarbete. Nämnden har även goda kontakter med studiebevakare och representanter för fakultetens doktorandråd. Basen för kvalitetsarbetet är arbetet på institutionerna, som bygger på lärarnas och övriga anställdas kompetens och engagemang, liksom på studenternas aktiva deltagande.

Fakultetens kvalitetsgrupp leds av fakultetens prodekanus och med en av utbildningsledarna som tjänsteman i gruppen. Fakultetsnämnden följer arbetet i kvalitetsgruppen genom att gruppen regelbundet avrapporterar sitt arbete till nämnden. Under senare år har kvalitetsgruppen bl.a. arbetat med att utveckla en fakultetsgemensam elektronisk kursvärdering samt med bibliometriska mätmetoder för publicering. Publicering är nu införd som en del i fakultetens resursfördelningsmodell för anslaget för forskning och forskarutbildning och en bibliometrigrupp har tillsatts för att följa upp och vid behov föreslå förändringar i modellen. Andra delar i modellen är avlagda examina, förmåga att dra in externa medel och lärarkårens storlek och kompetensnivå.

Systematisk granskning, uppföljning och revidering av utbildningar

Fakultetsnämnden har regelbundet gjort uppföljningar av HsVs ämnesutvärderingar. Nämnden samlas då till ett heldagsinternt dit företrädare för de ämnen som utvärderats bjuds in och redogör för vilka åtgärder som institutionen vidtagit som en följd av HsVs rekommendationer. Dessa uppföljningar har gett nämnden en god bild av hur institutionerna arbetat med de frågor som utvärderarna väckt. UUs centrala enhet för kvalitet och utvärdering är också ett stöd i kvalitetsarbetet genom de alumnstudier som genomförs i samband med HsVs uppföljningar.

Initiativ till olika utvecklingsprojekt tas ofta på institutionsnivå. Nämnden arbetar oftast genom olika arbetsgrupper med representanter för lärare, doktorander och studenter. I Bologna-processen tillsatte nämnden en gemensam arbetsgrupp som höll samman arbetet på central nivå i syfte att fakultetens utbud skulle få en bra sammansättning med utbildningar över ämnesgränserna.

För varje utbildningsprogram finns en programrådsgrupp som under en programsamordnare och värdinstitution följer upp och tar initiativ till förändringar inom programmet. I flera programråd ingår representanter för avnämare och andra intressenter som deltar aktivt. Inom flera utbildningsprogram har studenterna organiserat sig i aktiva studentföreningar. Det är då vanligt att representanter för studentföreningen och studierektor/programsamordnare träffas för att diskutera utbildningen.

Förändringar i kurser och i utbildningar sker fortlöpande. Initiativ till sådana förändringar kan utgå från kursvärderingar, eller genom direkta initiativ av studentföreningar eller fakultetsnämnd. I samband med Bologna-processen skapades nya nybörjarprogram inom områden där nämnden såg att det fanns ett

potentiellt behov. Arbetet med att ta fram underlaget för att kunna gå in till konsistoriet med förslag att inrätta programmet sker sedan i arbetsgrupper med företrädare för de institutioner som kommer att ingå i programmet. På det sättet tillkom det beteendevetenskapliga kandidatprogrammet och samhällsplaneringsprogrammet.

Såväl egeninitierade som externa granskningar och revideringar av alla utbildningar sker återkommande. Även Studentkåren tar ibland initiativ till olika granskningar. Några utbildningar har avvecklats under åren. Programmet för finansiell och samhällsekonomisk analys lades t.ex. ned pga. för lågt söktryck. De båda sociala omsorgsprogrammen som ges som magisterprogram är nu under avveckling då social omsorgsexamen inte längre finns som yrkesexamen. Istället har ett socionomprogram inrättats i och med att UU fått examensrätt för socionomexamen.

Många av programmen inom fakulteten är yrkesinriktade. Studenterna ställer allt högre krav på arbetslivsanknytning. Denna kan gestalta sig på flera sätt. Inom yrkesprogrammen finns verksamhetsförlagd utbildning (psykologprogram, dietistprogram och socionomprogram), vilket skapar kontakter med avnämarna. Inom andra generella program med yrkesinriktning erbjuds praktikterminer. Inom pol kand/pol mag-programmet finns sedan länge en väl fungerande praktikverksamhet.

Kvalitetssäkring av forskarnivån

Fakultetsnämndens arbete med kvalitetssäkring av forskarnivån sker huvudsakligen på fyra sätt. För det första fastställer fakultetsnämnden riktlinjer för utbildning på forskarnivå och de allmänna studieplanerna. För det andra genomför nämnden återkommande uppföljningar av utbildning på forskarnivå. Fakultetsnämnden fastställde t.ex. 2003 ett åtgärdsprogram för forskarutbildningen, som sedan följdes upp år 2005. För det tredje samlas samtliga individuella studieplaner in av fakultetskansliet. För det fjärde hålls regelbundna studierektorsmöten där fakultetsledningen och fakultetskansliet deltar. Vid studierektorsmötena diskuteras löpande frågor som rör utbildningen.

På de flesta av fakultetens institutioner finns doktorandföreningar som arbetar med kvalitetsfrågor inom forskarutbildningen. Arbetet är ofta av ad hoc karaktär där man tar tag i de problem som uppstår, men det omfattar även kontinuerliga diskussioner om forskarutbildningen, dess kvalitet och utveckling. SDR (samhällsvetenskapliga doktorandrådet) utgör informationskanal mellan institutionerna, möjliggör jämförelser av erfarenheter och vidarebefordrar viktiga frågor till högre organisationsnivå.

Forskningsanknytning av utbildningen och lärarkompetens

Forskningens kvalitet har betydelse för utbildningskvaliteten. För att ge goda förutsättningar för forskningsanknytning av undervisningen är huvuddelen av lärarkåren disputerad inom det ämnesområde de undervisar inom. Fakultetsnämnden förväntar sig att alla lärare, inklusive professorer, deltar i undervisning på alla nivåer, vilket understryks i fakultetens årliga verksamhetsplan (VP). Även externfinansierade forskare bör delta i undervisning. Lika självklart är att alla undervisande lärare bedriver forskning och genom kompetensutveckling förkovrar sig i sitt eget ämne. Fakulteten anställer i princip enbart disputerade lärare. Processen för anställning av lärare garanterar att de som anställs har den kompetens som krävs, inklusive pedagogisk kompetens.

Kvalitetsarbetet rörande forskning har de senaste två åren fokuserat på universitetets egeninitierade forskningsutvärdering, KoF-07. Som en följd av utvärderingsresultatet beslutade nämnden 2007 om strategiska satsningar, som innebär rekrytering av ett stort antal biträdande lektorer.

Lärandemiljö

Fakultetens institutioner har koncentrerats till ett antal campus-områden med generös tillgång till studentutrymmen, datorarbetsplatser och tillgång till bra bibliotek.

Insamling och användning av nyckeltal och annan information

Fakultetens institutioner lämnar i början av året in en verksamhetsberättelse (VB) för det gångna året och en VP för det innevarande året till fakulteten. För att underlätta jämförelser över tid och mellan institutioner används en fakultetsgemensam mall för VB och VP. Systematisk inhämtning av VB och VP har gjorts sedan början av 2000-talet och VB kompletteras med att områdeskansliet ur Diver tar fram uppgifter om ekonomi, grundutbildningsdata, forskarutbildningsdata, personal, publicering, m.m. för det gångna året och i en tidsserie på 10 år. Uppgifter sammanställs över t.ex. könsfördelningen inom fakulteten, examination, antal helårsstudenter, antal doktorander och deras försörjning, institutionernas ekonomi, sökande till olika utbildningar, publiceringsmönster m.m. Det bidrar till att ge fakultetsledningen en bild av situationen idag och utvecklingen över tid. Inte minst fakultetens jämställdhetskommitté har stor nytta av dessa data.

Utbildningsvetenskapliga fakulteten

Ett mål- och strategidokument på fakultetsnivå är under utarbetande, följt av en genomförandeplan i respektive nämndutskott. Universitetets gemensamma pedagogiska program ger också stöd för kvalitetsarbetet. I 2008 års verksamhetsplan avsatte fakultetsnämnden medel för satsningar på pedagogisk utveckling. I väntan på lärarutbildningsutredningen har dock tveksamhet rått när det gäller vilka projekt som ska prioriteras varför tilldelning har avvaktats. Vikande studentunderlag gör också att ekonomin sviktar. Konsistoriet har vidare anvisat 3 mkr till Utbildningsvetenskapliga fakulteten för en satsning på ämnesdidaktisk forskning.

Under 2007 beslutade fakultetsnämnden att permanenta Regionalt Pedagogiskt Kunskapscentrum (RegPed) och de åtta medverkande kommunerna har beslutat att fortsätta samverkan. Syftet med RegPed är att bidra till förbättrad utbildning på alla nivåer genom nära samverkan mellan lärarutbildningen, förskolor och skolor.

Kollegium för utbildningsvetenskapligt relevant forskning, som fakultetsnämnden tillsatt, har i uppdrag att bevaka, beskriva, stödja och rapportera om den forskning som bedrivs vid universitetets institutioner med relevans för utbildningsvetenskapen. Kollegiet är också ett vetenskapligt råd för denna forskning och nämnden har utsett en professor att vara ordförande, liksom en koordinator.

Systematisk granskning och revidering av utbildningar

Fakultetsnämnden ser årligen över utbildningsplanen för eventuell revidering. Utbildningsutskottet fastställer alla kursplaner, reviderar och utvecklar fakultetens utbildningar kontinuerligt och svarar för uppbyggnaden av program på avancerad nivå. Programkoordinatör för magister- och masterprogram samt koordinator för examensarbeten svarar för kvalitetssäkringen. Lärarprogrammet bedrivs och utvecklas i nära samarbete med lärare i de olika skolformerna. På så sätt ses utbildningen över kontinuerligt med arbetslivet som grund när kurser planeras utifrån examensmål, forskningsbas och beprövad erfarenhet.

Kurser förändras ständigt utifrån kursvärderingar. Stora delar av lärarprogrammet har utvecklats till att bli tydligare, äga en mer klar progression, få ett större ämnesdjup och bättre ämnesdidaktisk underbyggnad. Kursvärderingarnas utformning och hantering varierar genom att lärarprogrammets kurser ges vid ett 25-tal institutioner vid sex fakulteter. Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) utvecklas i samarbete med tolv kommuner med vilka lärarprogrammet har kontrakt.

Ett stort uppföljningsarbete sker genom en allsidigt sammansatt uppföljningsgrupp. Gruppen ska bidra till att ytterligare förbättra VFU, stärka ämnesdidaktiken och initiera ämnesdidaktisk forskning. Gruppen ska vidare utveckla innehåll och progression vid såväl de egna institutionerna som inom hela lärarprogrammet samt stärka internationaliseringen, bl.a. ska fler kurser på engelska utarbetas.

Arbetsgrupper har i samverkan med fakultetskansliet tagit fram en organisation av lärarprogrammet på avancerad nivå samt förslag till riktlinjer för att kunna genomföra VFU på avancerad nivå. I denna ska studenterna inte bara kunna undervisa utan också förhålla sig kritiska till undervisningen, både den egna och den tradition/kultur som de befinner sig i; de ska kunna relatera det de gör i undervisningen till teoretiska resonemang och självständigt kunna svara på den didaktiska frågan varför? - både med avseende på metod och innehåll.

Bedömning och examination av studenter

En kursplanegrupp och en betygsgrupp har utvecklat riktlinjer för hur man bör formulera mål och examination i kursplanerna och betygsskalor i studiehandledningar framförallt på nätet. Examinationsförfarandet kan bli bättre. Nya rutiner har nyss trätt i kraft och rapporter kommer att krävas in från samtliga kurser inom lärarprogrammet.

Personalens kompetens och kompetensutveckling

Fakulteten har en alltför stor del adjunkter (65 %) anställda. Fakultetsnämnden arbetar, i samarbete med institutionsledningarna, för att anställa lektorer för att förbättra situationen. Alla förslag till nyanställningar granskas och godkänns av fakultetsledningen. För de något yngre anställda adjunkterna erbjuds möjlighet att kompetensutveckla sig till magisternivå.

Fakultetsnämndens målsättning är att alla lärare i kommunerna som medverkar i VFU ska ha genomgått en grundläggande handledarutbildning samt en påbyggnadsutbildning på 7,5 högskolepoäng vardera. UUs

centrala avdelning för pedagogisk utveckling är också viktig för kvalitetsarbetet inom lärarprogrammet i och med att man kan utbyta erfarenheter över institutions- och fakultetsgränser

Lärandemiljö, resurser och stöd till studenter

Studenterna erbjuds god tillgång till datorer och fakultetsnämnden har avsatt medel för anställning av två studievägledare. Minst en gång om året bjuds arbetsgivare inom utbildningsområdet in till universitetet för att möta studenterna.

Nybygget i kvarteret Blåsenhus kommer att medföra goda utrymmen för studenterna och samverkansmöjligheter genom att de institutioner och enheter som arbetar inom fälten pedagogik, didaktik, kursutveckling etc. kommer att inhysas där, liksom ett universitetsgemensamt pedagogiskt torg.

För att uppnå god kvalitet i VFU tog fakultetsnämnden tidigt initiativ till att bygga en webbportal som används av lärarutbildare vid universitetet och i kommunerna samt av studenterna för placering av och dokumentation av VFU. Studentportalens uppbyggnad och utveckling är även den viktig för lärarprogrammet med så många förgreningar ut över universitetet, liksom för utbildningar över nätet som det nya masterprogrammet Utbildning och undervisning. Här spelar även Uppsala Learning Lab en viktig roll.

Insamling och användning av nyckeltal och information

Det finns anvisningar framtagna av fakultetsnämnden som i en årscykel beskriver vad som ska rapporteras till fakultetskansliet och när det ska ske. Denna information utgör en viktig grund för hur utbildning, forskning och forskarutbildning förändras, utvecklas och byggs ut. Den interna kvalitetskontrollen sker huvudsakligen genom både kontinuerlig och i särskild ordning begärd inrapportering av olika verksamheter som ska utföras på nämndens uppdrag.

Information till allmänheten

Fakultetsnämnden har tagit initiativ till att anställa en informatör på heltid med uppgift att arbeta utåtriktat, men även att sköta informationen om utbildningsvetenskaplig verksamhet inom universitetet. Den mesta informationen sker via hemsidor och för att förbättra dessa har fakultetsnämnden avsatt medel och kan redan nu se resultat.

En väsentlig del av verksamheten inom RegPed är att ömsesidigt informera mellan universitetet och kommunerna lärarutbildning.

Medicinska och farmaceutiska vetenskapsområdet

Medicinska fakulteten

Det övergripande kvalitetsarbetet är integrerat i vetenskapsområdets samtliga organ, där såväl lärare som studenter är representerade. En områdesgemensam kvalitetsgrupp med syfte att initiera, följa upp och understödja kvalitetsarbetet har tillsatts. I gruppen finns studenter, olika lärare och administrativ personal. Basen för kvalitetsarbetet är dock det vardagsnära arbetet inom fakulteten med dess programkommittéer och institutioner. I det arbetet är det aktiva studentdeltagandet och medicinska fakultetens studentstudievägledares arbete ovärderligt.

Grundutbildningskommittén vid medicinska fakulteten (GRUNK), programkommittéer samt studerandeorganisationerna fångar upp signaler om utvecklingsbehov i verksamheten bl.a. utifrån de utvärderingar som görs på olika nivåer. Det vanliga förfarandet är att arbetsgrupper tillsätts med uppdrag att utforma konkreta åtgärdsförslag.

Läkarprogrammet har en egen pedagogisk enhet som utgör en stödfunktion för utvecklings- och uppföljningsarbetet och spelar en central roll i det pågående reformarbetet av läkarprogrammet. Enheten genomför utbildningsaktiviteter för lärarna och utvärdering av nya kursmoment.

De enskilda institutionerna har varierade former för kvalitetsarbete. Utöver institutionsstyrelsen med dess yttersta ansvar, har flera institutioner särskilda kommittéer eller lärare med särskilt fokus på utbildningsfrågor, inklusive utbildning på forskarnivå. Vid någon institution har en särskild kvalitetsansvarig utsetts.

Kontinuerlig samverkan med avnämare är en viktig del i kvalitetsarbetet, inte minst för den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Nära samverkan finns t.ex. med Akademiska sjukhuset och landstinget i Uppsala län. I programkommittéerna för de medicinska legitimationsutbildningarna och i GRUNK är avnämarrrepresentanter ordinarie ledamöter. Fakulteten deltar vidare aktivt i kvalitetsarbete på nationell nivå. Pedagogiska enheten vid medicinska fakulteten leder t.ex. en nationell enkät till AT-studenter vid alla läkarutbildningar i Sverige. Internationellt kvalitetsarbete sker genom deltagande i t.ex. Association for Medical Schools in Europe och Association for Medical Education in Europe.

Exempel på systematiskt kvalitetsarbete och dess resultat

Förutom gängse kursvärderingar genomförs alumnenkäter återkommande. De ger information om hur programmen förberett studenterna för yrkeslivet, vad som eventuellt saknas, inte behövs, etc. AT-läkarenkäter har påvisat behovet att integrera preklinisk och klinisk kunskap, basera undervisningen på studentaktiverande pedagogiska metoder och att minska ”curriculum overload”. Även forskarutbildningen har varit föremål för olika utvärderingar. Enheten för kvalitet och utvärdering har t.ex. i en övergripande doktorandenkät utvärderat forskarutbildningen år 2002 och 2008, vars resultat för närvarande sammanställs. Dessa utvärderingar och HsVs Doktorandspegel har varit en utgångspunkt för forskarutbildningskommitténs agerande. Utvärderingar har bl.a. resulterat i genomgripande reformarbete av läkar-, sköterske-, sjukgymnast- och biomedicinsk analytikerutbildningarna samt avtal med landsting och kommun om kvalitetskriterier samt handledarorganisation för den verksamhetsförlagda utbildningen. Inom forskarutbildningen har ett flertal åtgärder vidtagits såsom införande av obligatorisk handledarutbildning, krav på minimitid i forskarutbildningen för att förhindra ”skuggdoktorander” och förbättrade uppföljningsrutiner.

Systematisk granskning och revidering av utbildningar

Såväl egeninitierade som externa granskningar och revideringar av alla utbildningar sker enligt ovan. Inrättande av ny utbildning sker bl.a. efter analys av samhällets behov varefter beslut fattas av GRUNK för vidare behandling av rektor och, i förekommande fall, konsistoriet. Efter att en utbildning sjsätts, följer ett nära uppföljningsarbete som i fallet med den nya läkarutbildningen där en rad olika ansatser kombineras för att säkerställa att utbildningen fungerar som avsett. Bl.a. genomförs fokusgruppsintervjuer och täta kursutvärderingar för att erhålla mer ingående information om studenternas erfarenheter av, och synpunkter på, utbildningen. Avveckling av utbildningar hanteras också av respektive grundutbildningskommitté efter analys av nyckeltal och omvärld.

Bedömning och examination av studenter

Säkerställandet av att examination sker utifrån målen i examensordningen och lokalt formulerade relevanta och tydliga mål (förväntade studieresultat), men också genom att ha kompetenta lärare som

utformar såväl undervisning som examination i enlighet med målen. En särskild utbildningsatsning på att formulera mål som förväntade studieresultat gjordes i samband med introduktionen av den nya utbildningsstrukturen 2007.

Tentamensgenomgångar i nära anslutning till tentamenstillfället (dagen efter) är ett sätt att tillvarata examinationens bidrag till lärandet. Examinationen görs inom vissa utbildningar som s k MEQ frågor som går från bredd till djup. En s k mittbedömning genomförs på termin tre inom sjuksköterskeprogrammet av studenternas teoretiska och kliniska färdigheter. Examination av kliniska färdigheter genomförs i de medicinska legitimationsutbildningarna.

Personalens kompetens och möjligheter till kompetensutveckling

Säkerställandet av att all personal har de kvalifikationer och den kompetens som krävs sker först och främst vid anställning. För att ge goda förutsättningar för forskningsanknytning av undervisningen är en stor andel av lärarkåren disputerad inom det ämnesområde de undervisar inom. Kompetensutvecklingen sker oftast genom det kursutbud som universitetets avdelning för universitetspedagogisk utveckling ger. Vetenskapsområdet har även gjort en särskild satsning på integrering av IT i lärandet, genom MedfarmDoIT, som erbjuder stöd till lärare som vill öka inslaget av t.ex. webbföreläsningar, datoradministrerade examinationer mm, i sin undervisning. I samband med reformeringen av läkarprogrammet har utbildning av basgruppshandledare, utbildning i konstruktion av PBL-fall, vidareutbildning i examination och vidareutbildning i klinisk handledning genomförts. För doktorander har någon institution inrättat s k doktorandryggsäck, som innebär att doktoranden kan söka medel för egen kompetensutveckling, genom att gå olika kurser eller att vistas i annan forskarmiljö.

Lärandemiljö, resurser och stöd till studenterna

Kontinuerlig granskning och förbättring av lärandemiljön sker främst genom kurs- och terminsvärderingar, som via GRUNK förmedlas till aktuell mottagare, t.ex. lokalansvariga eller biblioteket.

I samband med införandet av den nya läkarutbildningen har kontinuerlig granskning av lärandemiljö, resurser och stöd gjorts genom terminsvisa utvärderingar, fokusgruppsintervjuer, referensgruppsmöten, implementeringsgruppsmöten, självvärdering avseende programmets kurser, AT-enkäter och nationellt nätverk för PBL-utbildningar.

Insamling och användning av nyckeltal och annan information

För att upprätthålla en god bild av de aktiva studenterna och följa förändringar över tid insamlas regelbundet olika basfakta om studentkullarna såsom genomströmning, omfattning och orsak till studieuppehåll, mångfald, etc.

Information till allmänheten

Information om utbildningarna till allmänheten presenteras, förutom via universitetet centralt, via vetenskapsrådets och fakulteternas hemsidor. Fakulteten medverkar vid ett flertal aktiviteter i samhället t.ex. Uppsala-Bio evenemang såsom "forskarfredag" och olika "öppet hus"-aktiviteter.

Farmaceutiska fakulteten

Farmaceutiska fakulteten ingår i vetenskapsområdet för medicin och farmaci. Fakultetsnämnden som är gemensam för de båda fakulteterna har ansvaret för kvalitetsarbetet inom vetenskapsområdet. Det övergripande kvalitetsarbetet är integrerat i vetenskapsområdets samtliga organ, där såväl lärare som studerande är representerade. En områdesgemensam kvalitetsgrupp med syfte att initiera kvalitetsfrämjande aktiviteter och att följa upp och understödja kvalitetsarbetet har tillsatts. Inom området finns en gemensam forskarutbildningskommitté, i vilken det övergripande kvalitetsarbetet för utbildning på forskarnivå sker. Åtgärder som vidtagits för att utveckla kvaliteten är t.ex. central utlysning av forskarutbildningsplatser och införande av handledarutbildning som ger handledarlegitimation. Kvalitetsarbetet rörande forskning har de senaste två åren fokuserat på genomförandet och uppföljningen av universitetets egeninitierade forskningsutvärdering, KoF 07.

Kontinuerligt kvalitetsarbete inom farmaceutisk grundutbildning

Kvalitetssäkring sker på ett flertal punkter. Vikt läggs vid kontinuitet i kvalitetsarbetet så resultaten kan följas över tid och ge en kvalitetssäkring på såväl kort som lång sikt. Arbetet är även inriktat på att på ett tidigt stadium försöka identifiera brister i verksamheten och i kvalitetsarbetet så åtgärder snabbt kan vidtas. Studenternas aktiva deltagande i fakultetens grundutbildningsarbete och lärarnas vetenskapliga och yrkesmässiga kompetens är centralt i arbetet och har bidragit till en mycket gott omdöme i utvärderingar, senast i HSVs utvärdering år 2006. Fakulteten deltar kontinuerligt i grundutbildningskonferenser som behandlar kvalitet, internationalisering, innehåll, progression, bedömningskriterier, etc. Nationellt arbetar *Nationella rådet för farmaceutiska utbildningar* med kvalitetsfrågor. Internationellt deltar fakulteten bl.a. i EAFP där utveckling av farmaceutiska program är en central fråga, och inom ULLA, ett konsortium omfattande välrenommerade farmaceutiska fakulteter i Europa.

De farmaceutiska programmen leder till legitimationsyrken som apotekare respektive receptarie. Detta ställer höga krav på innehållet i utbildningarna och för att kvalitetssäkra detta är en nära kontakt med avnämarna mycket viktig. Fakulteten har en mycket god relation med läkemedelsindustri, bioteknikföretag, apotek, läkemedelsverket m.fl., vilka utgör de största arbetsgivarna. Synpunkter från avnämarna är centralt i utveckling och kvalitetssäkring av programmen.

Grundutbildningskommittén vid farmaceutiska fakulteten (GRUFF) är huvudansvarig för kvalitetsarbetet i samverkan med fakultetens institutioner och Farmaceutiska studentkåren. Därtill är särskilda samordnare utsedda för apotekar- respektive receptarieprogrammet. UUs enhet för kvalitet och utvärdering är ett stöd i arbetet, t.ex. vid utformning av enkäter, kurs- och terminsvärderingar samt uppföljning av resultaten. I samverkan med vetenskapsområdet teknik och naturvetenskap ges läkemedelsrelaterade kurser på civilingenjörsprogrammet för kemiteknik med läkemedelsinriktning. En särskild koordinator säkerställer kvaliteten på dessa kurser tillsammans med programsamordnaren för civilingenjörsprogrammet.

Kursvärderingar genomförs på alla kurser. De är nätbaserade och sammanställs av studentkårens handläggare. Resultatet presenteras och hanteras på institutionsnivå samt i GRUFF. Åtgärder vidtas vid behov på ansvarig nivå. En terminsvärdering med kompletterande frågor till kursvärderingarna utförs terminsvis. Den omfattar övergripande frågor om kursordning, arbetsbelastning, arbetsmiljö, studentens kontakt med lärare, andra studenter och studievägledare, etc. Resultatet presenteras och hanteras årligen på fakultetens grundutbildningsdagar. De åtgärder detta har föranlett omfattar t.ex. ändring av ordning på kurser för att få en bättre progression i utbildningen och ändring av besökstider hos studievägledare och kursansvariga. Alumnenkäter genomförs regelbundet men med ett flertal års mellanrum. De ger information om hur programmet förberett studenterna för yrkeslivet, vad som eventuellt saknas eller inte behövs etc.

Systematisk granskning och revidering av utbildningar

Fakulteten utförde på eget initiativ en internationell utvärdering, inklusive självvärdering, år 1997/98. Självvärderingen omfattade studenter, alumner, lärare, kursadministratörer och avnämare. En självvärdering genomfördes i samband med HSVs utvärdering år 2006. Resultaten från dessa utvärderingar utgör en bra grund för kvalitetsutveckling av programmen och har bl.a. lett till revidering av programmen med större inslag av valbara kurser, bättre progression, nya kurser och undervisningsmoment, framtagande av bedömningskriterier för examensarbete, initiering av FarmKom med förstärkt kommunikationsträning, förstärkning av den professionella utvecklingen med förbättrad

yrkesanknytning under utbildningen, utveckling av nya program på avancerad nivå, ett kompletteringsprogram för receptarier samt översyn av ekonomisk fördelning av GU-medel.

Bedömning och examination av studenter

Säkerställandet av att examination sker utifrån målen i examensordningen och lokalt formulerade relevanta och tydliga mål (förväntade studieresultat), men också genom att ha kompetenta lärare som utformar såväl undervisning som examination i enlighet med målen. En särskild utbildningsatsning på att formulera mål som förväntade studieresultat gjordes i samband med introduktionen av den nya utbildningsstrukturen 2007. Anonyma tentamina har vidare införts för att undvika jäv och inlämningsarbeten kontrolleras regelmässigt med plagieringskontrollen Urkund. Tentamensgenomgångar i nära anslutning till tentamenstillfället är ett sätt att tillvarata examinationens bidrag till lärandet. För självständiga arbeten (examensarbeten) har särskilda bedömningskriterier införts.

Personalens kompetens och möjlighet till kompetensutveckling

Kompetensutvecklingen sker oftast genom det kursutbud som universitetets avdelning för universitetspedagogisk utveckling ger. Vetenskapsområdet har även gjort en särskild satsning på integrering av IT i lärandet, genom MedFarmDoIT, som erbjuder stöd till lärare som vill öka inslaget av t.ex. webbföreläsningar, datoradministrerade examinationer mm, i sin undervisning. Den positiva inställningen till grundutbildningen bekräftas av att andelen doktorander som genomgått pedagogisk grundkurs var betydligt högre vid farmaceutiska fakulteten än vid alla övriga fakulteter (Doktorandenkäten 2002).

Lärandemiljö, resurser och stöd till de studerande

Under två dagar introduceras nyantagna studenter till UU, fakulteten och studentkåren av bl.a. samordnaren för apotekar- respektive receptarieprogrammet. Efter ca 10 veckors utbildning besöker GRUFF-ordförande och samordnare apotekar- respektive receptarieprogrammen. Avsikten är att säkerställa att den första informationen nått ut samt att ge studenterna möjlighet att ställa frågor direkt till programledningen. En skriftlig anonym enkät genomförs för att få information om de nya studenternas nivå på gymnasiekurser, vana vid datorer och programvara, vana vid engelsk text, etc. För att studenterna ska vara förberedda på utbildningsnivån har ett nätbaserat självtest utvecklats i samarbete med gymnasielärare. Den nära uppföljningen av nyantagna studenter har bl.a. lett till förbättring av introduktionsdagarna, anpassning av undervisning i datorprogram och förbättring av stödfunktioner så som aktivt uppsökande studievägledare ”coachning”, hjälp vid datorhantering ”help-desk” mm. Flera centrala stödfunktioner, som t.ex. stöd till funktionshindrade och Språkverkstaden, nyttjas aktivt av fakulteten. Farmaceutisk studentservice, där studievägledare och administratör finns, utgör stöd till studenter under hela utbildningstiden. En av studievägledarna är också kontaktperson för utbytesstudier. Samverkan med BMC är viktig för tillgången till bibliotek och ändamålsenliga lokaler.

Insamling och användning av nyckeltal

För att upprätthålla en aktuell information om de aktiva studenterna och följa förändringar över tid insamlas regelbundet olika nyckeltal om studentkullarna såsom genomströmning, omfattning och orsak till studieuppehåll, mångfald, etc. Dessa nyckeltal presenteras och analyseras på GU-dagar och har bl.a. föranlett marknadsföring av utbildningarna gentemot underrepresenterat kön (män) och ett utvecklat nära samarbete med UUs språkverkstad.

Information till allmänheten

Information om utbildningarna till allmänheten presenteras, förutom via universitetet centralt, via vetenskapsrådets och fakulteternas hemsidor. Tryckt material skickas till mässor och gymnasieskolor. I ett framgångsrikt samarbete med Farmaceutiska studentkåren har information till presumtiva studenter förmedlats vid en så kallad Gymnasiehelg där nuvarande studenter är värdar för gymnasieungdomar och fakultetens lärare ger smakprov på olika ämnen. Studenter fungerar även som ambassadörer genom information till elever på sina f.d. gymnasieskolor.

Teknisk-naturvetenskapliga vetenskapsområdet

De kollegiala fora som arbetar med kvalitetsfrågor är främst fakultets-/områdesnämnden, våra tre utbildningsnämnder (forskar-, naturvetenskaplig och teknisk utbildningsnämnd), de nio program-råden, sju rekryteringsgrupper samt docenturnämnd och befordringskommitté. Fakulteten avsätter också medel för en basorganisation med programsamordnare, studievägledare och viss programadministration (t.ex. central schemaläggning). För att främja bl.a. en god kvalitetskultur ordnas möten för programsamordnare, studierektorer, ämneskoordinatorer samt fakultetskollegier.

Flertalet institutioner har egna system för sitt kvalitetsarbete. På institutionsnivå anordnas lärardagar och utbildningar för institutionens lärarkår.

Fakulteten har, med grund i UU gemensamma program och planer, tagit fram bl.a. pedagogiskt program, jämställdhetsplan, retentionsplan och språkplan på fakultetsnivå. Inom den tekniska utbildningsnämnden har det tagits fram ett flertal dokument som är kvalitetsfrämjande, t.ex. *Riktlinjer för tillgodoräkningen inom och antagning till senare del av de tekniska yrkesprogrammen*, *Yrkeslivsanknytning i tekniska utbildningar* och *Definition av ingenjörsmässighet*.

De tekniska yrkesprogrammen arbetar målmedvetet med färdighetsmatriser inom programmen enligt CDIO-modellen (Conceive-Design-Implement-Operate). Genom detta synliggörs programmets röda trådar vilket bl.a. medför bättre progression av olika färdigheter.

Fakulteten delar via fonden för pedagogisk förnyelse ut 2,1 MKr årligen till projekt för pedagogisk utveckling och förnyelse. Verksamheten hålls ihop centralt genom att projekten kontinuerligt får stöd och ledning i sitt arbete. För bl.a. detta och för genomförandet av fakultetens pedagogiska handlingsprogram satsas i år 1,7 MKr. Ett flertal projekt som initierats via pedagogiska förnyelsefonden har införlivats i ordinarie verksamhet, t.ex. betygsatta laborationer.

För utbildningen på forskarnivå finns ett system med en forskarutbildningsansvarig professor för varje ämne/inriktning, med ett övergripande ansvar för utbildningens kvalitet och utveckling. Forskarutbildningsnämnden ansvarar bl.a. för övergripande kvalitetskontroll och utvärdering av utbildningen, handledarutbildning samt utbildning av de forskarutbildningsansvariga professorerna. Medel avsätts för gemensamma fakultetsövergripande kurser, t.ex. en introduktionskurs och en exitkurs för utbildning på forskarnivå, kurs i vetenskapligt skrivande och en obligatorisk etikkurs.

Regelbundet återkommande granskning av utbildningar

Fakultetsnämnden har beslutat om rutiner för kvalitets- och kursvärderingsarbetet inom grundutbildningen. Ett led i detta är att alla programsamordnare regelbundet rapporterar till programråden hur kvalitetsarbetet fortlöper, inklusive kursvärderingar, och identifierade problem diskuteras i programråden. Kursvärderingarna följs också upp av studierektorerna via samtal med lärarna.

Institutionen för biologisk grundutbildning tilldelades år 2008 Uppsala studentkårs utmärkelse "årets grundutbildningsinstitution". I motiveringen framhålls särskilt arbetet med pedagogisk utveckling och att institutionen är ledande i mottagandet av utländska studenter. Ett lyckat projekt är också Programmet för kontinuerlig träning av studenternas kommunikationsförmåga, DiaNa.

Bedömning och examination av studerande

Då målen numera är formulerade som förväntade studieresultat, och det är dessa som ska examineras, har examinationsformerna övervägts noga. Kursplanerna, inklusive examinationsformerna, fastställs på fakultetsnivå i den naturvetenskapliga resp. tekniska utbildningsnämnden efter förslag från institutionerna och beredning i programråden. Ett viktigt arbete är att i större utsträckning än i dag finna andra examinationsformer än traditionell salstentamen. Särskilt inom laborativa ämnen finns många färdigheter som bör examineras på annat sätt. Inom kemiska sektionen finns särskilda skriftliga kriterier för bedömning och betygsättning av laborationerna. Ett annat exempel är institutionen för biologisk grundutbildning som har tagit fram ett rättesnöre, *Målrelaterade betyg i biologi*.

Personalens kompetens och möjligheter till kompetensutveckling

Lärarna inom fakulteten har generellt sett en mycket hög kompetens. Målet är att varje lärare ska både undervisa och forska. Inom fakulteten ges årligen en ämnesdidaktisk kurs för lärare och en ingenjörsidektisk kurs planeras att ges första gången år 2009.

Tyvärr rapporterar många institutioner svårigheter med att i ett trängt ekonomiskt läge ge lärarna tillräckligt med tid för kompetensutveckling.

Lärandemiljö, resurser och stöd till studenter

Fakulteten har en god lärandemiljö. De flesta lokaler är av god standard och har en hög kvalitet vad avser tekniska hjälpmedel. Studenter inom teknik och naturvetenskap använder i allt större utsträckning grupprum för att studera och diskutera uppgifter tillsammans.

Studievägledningen är organiserad på olika sätt för olika studentgrupper. För studenter som läser ämnesknutna kandidat- och masterprogram på naturvetarsidan har varje sektion en studieadministrativ organisation inklusive studievägledning. För de tekniska yrkesprogrammen som samtidigt läser kurser på olika institutioner, dvs. högskole- och civilingenjörsprogrammen, finns den fakultetsgemensamma UTH-enheten med ansvar för studieadministration och studievägledning.

Fakulteten har på de flesta institutioner (ibland hela sektioner) en koordinator/studierektor för utbildningen på forskarnivå, med ansvar bl.a. för doktorandernas arbetsmiljö.

Information till allmänheten

Tryckt material och webbinformation till olika målgrupper ses över årligen. Programansvariga, informatörer och professionella översättare uppdaterar och språkgranskar materialet. Utåtriktade aktiviteter utvärderas årligen, då de som ansvarar för bl.a. informationsaktiviteter går igenom synpunkter som kommit fram. Fakulteten strävar efter att utveckla aktiviteterna, men även det interna arbetet så att det ska bli effektivt och fungera så bra som möjligt för målgruppen i fråga.

Avslutande reflektion

Utbildningsansvarig vid fakulteten kan konstatera att det finns en stor medvetenhet om kvalitetsfrågor bland institutioner och lärare vilket är mycket positivt.

Det finns en tydlig spännvidd mellan fakultetens enheter för flertalet frågeställningar som rör kvalitet. En orsak till detta är att merparten av fakultetens kurser ges inom ramen för något av utbildningsprogrammen med många olika kursansvariga institutioner involverade (matrisorganisation). På programnivå finns ofta förväntningar på hur kurser ska genomföras som institutionen inte anser sig kunna uppfylla.

Fakultetsnämnden inser att det behövs ett förtydligande av relationen mellan program och institution eftersom det finns delvis oklara beslutsvägar.

Referenser

- ¹ Underlag för verksamhetsplanering för 2009 och uppföljning av 2008. UFV 2008/535.
- ² Quality and Renewal 2007 (KoF 07). An Overall Evaluation of Research at Uppsala University. Uppsala University 2007.
- ³ Mål och strategier för Uppsala universitet. 2008-04-22, UFV 2007/1478.
- ⁴ Program för kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet. 2008-04-22, UFV 2008/556.
- ⁵ Kvalitetsutvecklingsprogram. 2002-06-13, UFV 2002/982.
- ⁶ Åtgärdsprogram för kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet 2008-2010. 2008-04-29, UFV 2008/577.
Det tidigare programmet benämndes: Handlingsprogram för Uppsala universitets kvalitetsutveckling år 2004. 2003-12-16, UFV 2003/2389.
- ⁷ Pedagogiskt program för Uppsala universitet. Riktlinjer för pedagogisk verksamhet och utveckling. 2008-05-06, UFV 2007/670.
- ⁸ Program för kvalitetsarbetet
- ⁹ - Det systematiska kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet. Bidrag till Högskoleverkets projekt om det bästa kvalitetsarbetet bland nordiska universitet/högskolor. 2004-10-26, UFV 2004/1066.
- Kvalitet i utbildning och forskning. Redovisning av arbetet med att säkra och utveckla kvaliteten. Redovisning till kultur- och utbildningsdepartementet. Fastställt av konsistoriet 2005-02-17, UFV 2005/94.
- Egeninitierade utvärderingar. Utvärderingar under åren 2005-06 inom grundutbildning, forskarutbildning och forskning samt åtgärder som har vidtagits som ett resultat av dessa. PM utarbetad vid enheten för kvalitet och utvärdering, Uppsala universitet 2007.
- Kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet 2007. En översikt. PM utarbetad vid enheten för kvalitet och utvärdering, behandlad i kvalitetskommittén 2008-09-10.
- ¹⁰ Rektors delegation till vicerektorer att utse prefekter och beskrivning av prefektuppdraget. Rektorsbeslut 2004-06-29, UFV 2004/964.
- ¹¹ Olika universitetsövergripande kvalitetsgrupper har funnits vid UU sedan 1993.
- ¹² Mål och strategier
- ¹³ Exempel på sådant samarbete: en undersökning om hur kursvärderingsrutinerna fungerar vid UU som genomfördes och publicerades av Uppsala studentkår 2005 och den avbrottsstudie som KoU genomförde på initiativ av US som nämns i not 25. Det senaste exemplet är seminariet "Bra utbildning?" 4 december 2008.
- ¹⁴ Pedagogiskt handlingsprogram för teknisk-naturvetenskapliga fakulteten. Fastställt av Teknisk-naturvetenskapliga fakultetsnämnden 2008-11-26. TEKNAT 2008/341.
- ¹⁵ Erfarenheter från verksamhetsbesök under hösten 2008 i samband med självvärderingsarbetet.
- ¹⁶ Uppföljningen redovisas i rapporten Från ideal till praxis! Hur behandlas policyprogram på institutionsnivå? En granskning av hur det pedagogiska programmet vid Uppsala universitet har mottagits. Avdelningen för universitetspedagogisk utveckling, Uppsala universitet. Anna Hedin 2004.
- ¹⁷ Lärande på hög nivå- Idéer från studenter, lärare och pedagogisk forskning som stöd för utveckling av universitetsundervisning. Avdelningen för universitetspedagogisk utveckling, Uppsala universitet. Anna Hedin 2006.
- ¹⁸ Se webbadressen www.pu.uu.se/wiki
- ¹⁹ Intern styrning och kontroll (ISK), UFV 2008/579.
- ²⁰ Utredning av Uppsala universitets nya ledningsorganisation från 1 juli 1999. UFV 2005/1176.
- ²¹ Utvärdering av universitetsledningens organisation – förslag till ställningstaganden från konsistoriet. PM till konsistoriet. 2006-10-17, UFV 2005/1176.
- ²² Beslut i Områdesnämnden 2008-09-16. Arbetsordning för områdesnämnden för humaniora och samhällsvetenskap.
- ²³ Intern styrning och kontroll – delrapport 3. Fördjupad riskidentifiering och prioritering av riskerna. 2008-10-17, UFV 2008/579.
- ²⁴ Förebygga, förstå och förhindra. En åtgärdsinriktad intervjustudie om studieavbrott på fyra olika utbildningsprogram vid Uppsala universitet. Enheten för kvalitet och utvärdering, Uppsala universitet. Monika Appel 2007.
- ²⁵ Beslutsunderlag vid inrättande av utbildningsprogram. 2006-02-21, UFV 2005/2048.
Inrättande av utbildningsprogram – förslag till beslutsunderlag. UFV 2005/2048.

-
- ²⁶ Med en examen från Uppsala universitet. Drygt 4000 studenters åsikter om sina studier vid Uppsala universitet och värdet av studierna på arbetsmarknaden. Enheten för kvalitet och utvärdering, Uppsala universitet. Annika Lundmark 2006.
- ²⁷ Doktorandernas åsikter om sin utbildning – ett led i kvalitetsutvecklingen av forskarutbildningen vid Uppsala universitet. Enheten för kvalitet och utvärdering, Uppsala universitet. Annika Lundmark 2003.
- ²⁸ Program för kvalitetsarbetet
- ²⁹ Handlingsplan för arbetslivsanknytning av Samhällsvetenskapliga fakultetens utbildningar. Beslut 2007-05-31. SAMFAK 2006/207.
Handlingsplan för yrkeslivsanknytning i tekniska utbildningar, inklusive särskilda åtgärder 2007. Beslut 2007-03-19. TEKNAT 2007/429.
- ³⁰ Regler för kursvärderingar inom grundutbildningen. Beslut 2006-05-23, rev. 2007-07-01, UFV2005/1813).
- ³¹ Kursvärderingar – en del i kvalitetsarbetet. Andra upplagan. Uppsala universitet 2001.
Se också hemsidan för enheten för kvalitet och utvärdering under rubriken "Kursvärderingar".
- ³² Dialog för en bättre forskarutbildning. Rapport över uppföljning av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens åtgärdsprogram för forskarutbildningen. SAMFAK 2005/35.
- ³³ Se Pedagogiskt program för Uppsala universitet.
- ³⁴ Examinator i grundläggande utbildning och forskarutbildning. Rektorsbeslut. 2000-09-13. UFV2000/1431.
Se även Regler för genomförande av skriftliga prov. Rektorsbeslut 2000-01-25. UFV 1999/1300.
- ³⁵ Riktlinjer avseende studenternas arbetsvillkor vid Uppsala universitet, med kommentarer. Konsistoriebeslut 2004-11-10, UFV 2004/1620. Finns också sammanfattad på en A4-sida.
- ³⁶ Regelverk för funktion som betygsombudsman. Rektorsbeslut 2003-12-02. UFV 2003/1180.
- ³⁷ Mål uttryckta som förväntade studieresultat – en vägledning. PM utarbetad vid enheten för kvalitet och utvärdering. 2006-01-10, UFV 2005/2130.
- ³⁸ ECTS betygssystem vid Uppsala universitet – en problematisering. Diskussionsunderlag 2006-05-10.
- ³⁹ Betygssystem på grund och avancerad nivå. Rektorsbeslut 2007-01-16, UFV 2006/1473.
- ⁴⁰ Framgår av tidigare nämnt dokument, "Målrelaterade betyg i biologi". Beslut 2008-02-04.
- ⁴¹ Några exempel på rapporter från PU:
- Skaffa dig en pedagogisk meritportfölj! Enheten för utveckling och utvärdering, Uppsala universitet. Karin Apelgren och Birgitta Giertz 2002.
- Undervisa tillämpligt! UPI-rapport, Uppsala universitet. Ann-Sofie Henriksson, 2003.
- Att bedöma pedagogisk skicklighet - går det? UPI-rapport, Uppsala universitet. Birgitta Giertz, 2003
- ⁴² Prefekt och kvinna. En rapport om akademiskt ledarskap ur kvinnors perspektiv. Kompetensforum, Uppsala universitet. Ulrika Nisser 2006.
- ⁴³ Uppfattningar om synlig/osynlig könsdiskriminering. En enkätundersökning riktad till lärarkollegiet på farmaceutiska fakulteten. Enheten för kvalitet och utvärdering, Uppsala universitet. Maria Wolters 2007.
Man blir inte uppbyggd till dans. En kvalitativ studie om dold diskriminering vid farmaceutiska fakulteten. Anneli Andersson 2008.
- ⁴⁴ Erfarenheter från verksamhetsbesök under hösten 2008 i samband med självvärderingsarbetet.
- ⁴⁵ ISK
- ⁴⁶ Riktlinjer för studenternas arbetsvillkor, vilka kommer att revideras under 2009. Se Åtgärdsprogram för kvalitetsarbetet vid UU 2008-2010.
- ⁴⁷ Studie- och yrkesvägledning vid Uppsala universitet. Mål och riktlinjer. 2001-04-06, UFV 2000/1330.
- ⁴⁸ Uppsala universitets föräldrapolicy. Rektorsbeslut 2006-10-11, UFV 2005/119.
- ⁴⁹ Se även följande handlingsplaner som i olika avseenden rör stöd till studenter:
- Handlingsplan för breddad rekrytering 2006-2008.
- Jämställdhetsplan 2007-2009 med åtgärdsprogram för 2008. Konsistoriet 2006-12-14, UFV 2005/1718.
- Tillgänglighetsplan 2007-2009 med åtgärdsprogram för 2008. Rektorsbeslut 2008-01-15, UFV 2008/29.
- Handlingsprogram mot kränkande särbehandling. Rektorsbeslut 2006-06-13, UFV 2006/992.
- ⁵⁰ Språkverkstaden – en utvärdering. Enheten för kvalitet och utvärdering, Uppsala universitet. Monika Appel & Maivor Sjölund 2007. UFV/479.
- ⁵¹ Forskningsanknytning. Ett underlag för diskussion om begreppets innebörd och tillämpning. Enheten för kvalitet och utvärdering, Uppsala universitet. Annika Lundmark, Maivor Sjölund och Mikaela Staaf 2006.
- ⁵² Utbildning och forskning vid Uppsala universitet. Ett underlag inför diskussion om VP 2009. Planeringsavdelningen 2008-09-09.
- ⁵³ Kommunikationspolicy för Uppsala universitet. Konsistoriet 2005-06-21. UFV 2005/57.
- ⁵⁴ Se <http://www.urank.se/ranking.html>

